

**Turkish
Jewellery**

**JEWELLERY
EXPORTERS'
ASSOCIATION**

immib
İstanbul Maden ve Metaller
İhracatçı Birlikleri

MÜCEVHER İHRACATÇILARI BİRLİĞİ

MÜCEVHER SEKTÖRÜ

SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK EYLEM PLANI RAPORU

Nisan 2023

Bu rapor, Mücevher İhracatçıları Birliği tarafından yürütülen sürdürülebilirlik eylem planı çalışmaları kapsamında Finansal Eksen Bağımsız Denetim ve Danışmanlık A.ř. tarafından hazırlanmış olup; raporun içeriği ve verilerin doğruluğundan ilgili firma sorumludur.

Copyright © 2023, Mücevher İhracatçıları Birliği.
Her hakkı saklıdır. İzensiz kullanılamaz, çoğaltılamaz,
dağıtılamaz.

BAŞKAN SUNUŞU

Mücevher Sektörü; ülkemizin dünya ile rekabet eden, uluslararası tanınırlığı yüksek ve ihracatta söz sahibi sektörlerinden biridir. Sektörümüzün uluslararası standartları yakalaması adına yaptığımız hamlelerden birini de sürdürülebilirlik alanında hayata geçiriyoruz. Bu kapsamda Mücevher sektörünü dünyada daha da üst sıralara taşımak ve sektörümüzü geleceğe hazırlamak için uzun uğraşlar sonucu Mücevher Sektörü Sürdürülebilirlik Eylem Raporunu hazırladık.

Bilindiği üzere Avrupa Birliği, bir iklim politikası olmanın ötesinde ekonomik bir dönüşüm olarak da kurguladığı Avrupa Yeşil Mutabakatını yayınlamıştır. Ticaret Bakanlığımız da Avrupa Yeşil Mutabakatı ve küresel çapta diğer sürdürülebilirlik düzenlemelerine uyum sağlamak adına "Yeşil Mutabakat Eylem Planı"ni yayınlayarak yürürlüğe koymuştur. AB'deki gelişmeleri yakından takip etmeyi ve AB ile ilişkileri derinleştirerek uluslararası rekabetçiliğimizi korumak amacıyla hayata geçirilecek Eylem Planı, AB'ye ihracatı diğer sektörlerle oranla düşük seyreden Türk Mücevher Sektörü için kritik bir öneme sahip olacağını düşünüyorum.

Bu açıdan baktığımızda sürdürülebilirlik, mücevher sektörü için olmazsa olmaz bir konu olup sektörün gelecekteki başarısını doğrudan etkileyecektir. Aynı zamanda sürdürülebilirliği, sektörün büyüme hedeflerini destekleyen ve sektörün faaliyetlerini sektör değerleri ile uyumlu hale getiren temel unsur olarak görmemiz gerekmektedir. Burada mücevher sektöründe sürdürülebilirlikten bahsedilirken kastedilen sektörün sosyal, çevresel ve ekonomik etkilerinin sorumluluğunu almasıdır.

Türk Mücevher Sektörü Sürdürülebilirlik Eylem Planı vizyonumuz, sürdürülebilirliği sektörün merkezine yerleştiren ve paydaşlarımızla sürekli iletişim halinde olan çevre dostu, döngüsel, kapsayıcı ve eşitlikçi bir iş modeli oluşturmaktır. Bunu başarmak için belirlediğimiz üç öncelik: düşük karbonlu faaliyetlerde bulunmak, döngüsel inovasyon ve kapsayıcı, eşitlikçi iş ortamını yaratmak olacaktır.

Sürdürülebilirlik sektör stratejimiz ise yenilikçi ve çevre dostu ürünler, düşük emisyonlu üretim teknolojileri, döngüsel ekonomi ve yenilebilir enerji temelinde mücevher sektörü üyelerini 2053 yılından önce karbon nötr olacak şekilde hazırlamaktır. Faaliyetlerin doğal çevre üzerindeki etkisini sınırlamak, kaynakları sorumlu bir şekilde kullanmak, sektör çalışanları güvende tutmak öncelikli hedefimiz olmalıdır. Sürdürülebilirlik stratejisi doğrultusunda dönüşüme en hızlı uyum sağlayan sektör üyelerimizin mücevher piyasasının geleceğinde söz sahibi olacağından ve ihracat hedeflerimizi en ileriye taşıyacağından eminim.

Burak YAKIN
Mücevher İhracatçıları Birliği
Yönetim Kurulu Başkanı

İÇİNDEKİLER

1.GİRİŞ.....	7
1.1.GENEL DURUM.....	8
1.2.İHRACAT VERİLERİ.....	9
2. SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK VE RAPORLAMA ÇERÇEVELERİ.....	14
2.1. SÜRDÜRÜLEBİLİRLİĞİN DOĞUŞU.....	17
2.2. GENEL KABUL GÖREN SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK RAPORLAMA ÇERÇEVELERİ.....	18
3. BİRLEŞMİŞ MİLLETLER SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA AMAÇLARI.....	25
3.1. SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA AMAÇLARI.....	26
3.2. MÜCEVHER SEKTÖRÜNÜN SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA AMAÇLARI İLE İLİŞKİLENDİRİLMESİ.....	28
4. AVRUPA YEŞİL MUTABAKATI.....	32
5. TİCARET BAKANLIĞI YEŞİL MUTABAKAT EYLEM PLANI.....	36
6. MÜCEVHER SEKTÖRÜNDE SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK.....	39
6.1. ÜRÜNLERDE KULLANILAN KİMYASALLAR VE SU YÖNETİMİ.....	40
6.2. TEDARİK ZİNCİRİNDEKİ ÇEVRESEL ETKİLER.....	41
6.3. TEDARİK ZİNCİRİNDEKİ ÇALIŞMA KOŞULLARI.....	41
6.4. HAMMADDE TEDARİĞİ.....	42

7. MÜCEVHER SEKTÖRÜNDE DÖNGÜSEL EKONOMİ.....	44
7.1. SEKTÖRÜN YAŞAM DÖNGÜSÜ ANALİZİ.....	46
7.2. SEKTÖRDE ENERJİ YÖNETİMİ.....	48
7.3. EKO TASARIM.....	48
7.4. SEKTÖRDE GERİ DÖNÜŞTÜRÜLEBİLİRLİK.....	49
7.5. İKİNCİL HAMMADDE KULLANIMI.....	49
8. SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK STRATEJİSİ VE EYLEM PLANI.....	51
8.1. VİZYON VE STRATEJİ.....	52
8.2. EYLEM PLANI.....	54
8.3. TEMEL PERFORMANS GÖSTERGELERİ.....	57
KAYNAKÇA.....	61

KISALTMALAR

AB	Avrupa Birliği
ABD	Amerika Birleşik Devletleri
AR-GE	Araştırma ve Geliştirme
ATS	Avrupa Tek Senedi
AYM	Avrupa Yeşil Mutabakatı
BAE	Birleşik Arap Emirlikleri
BM	Birleşmiş Milletler
CDP	Karbon Saydamlık Projesi
COP	Taraflar Arası Konferans
CSRD	Avrupa Birliği Kurumsal Sürdürülebilirlik Raporlama Direktifi
ÇSY	Çevresel, Sosyal ve Yönetişimsel
DTÖ	Dünya Ticaret Örgütü
EFRAG	Avrupa Birliği Finansal Raporlama Danışma Grubu
EPD	Çevresel Ürün Beyanı
ERTA	Entegre Raporlama Türkiye Ađı
ESRS	Avrupa Sürdürülebilirlik Raporlama Standardı
ETS	Emisyon Ticaret Sistemi
FOB	Gemi Bordasında Teslim
GRI	Küresel Raporlama İnisiyatifi
GSYİH	Gayrisafi Yurtiçi Hasıla
IASB	Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu
IASC	Uluslararası Muhasebe Standartları Komitesi
ICMA	Uluslararası Sermaye Piyasaları Derneđi
IFRS Vakfı	Uluslararası Finansal Raporlama Standartları Vakfı

IIRC	Entegre Raporlama Konseyi
IMF	Uluslararası Para Fonu
IOSCO	Uluslararası Sermaye Piyasaları Birliği
ISO	Uluslararası Standardizasyon Kuruluđu
ISSB	Uluslararası Sürdürülebilirlik Standartları Kurulu
KGK	Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu
KOBİ	Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmeler
LCA	Yaşam Döngüsü Analizi
NDC	Paris İklim Anlaşmasına Yönelik Güncellenmiş Katkı
PEF	Ürün Çevresel Ayak İzi
SAHS	Sürdürülebilir ve Akıllı Hareketlilik Stratejisi
SASB	Sürdürülebilirlik Muhasebe Standartları Kurulu
SKA	Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları
SKDM	Sınırdaki Karbon Düzenlemesi Mekanizması
TCFD	İklimle İlişkili Finansal Açıklamalar Görev Gücü
TİM	Türkiye İhracatçılar Meclisi
TSE	Türk Standartları Enstitüsü
USD	Amerikan Doları
VRF	Değer Raporlama Vakfı
WB	Dünya Bankası
YDİD	Yüksek Düzeyli İklim Diyalođu

ŞEKİLLER

Şekil 1:TCFD Tavsiyeleri

Şekil 2: Mücevher ve Kuyumculuk Sektörü Döngüsü

Şekil 3: LCA Modeline Dayalı Değerli Metal-Mücevher Yaşam Döngüsü

Şekil 4: Ramattan Altın Geri Kazanım Proses Akım Şeması

TABLolar

Tablo 1: 2022 Yılı En Fazla Mücevher İhracatı Yapılan Ülkeler

Tablo 2: 2022 Yılı En Fazla Altından Mamul Mücevherci ve Kuyumcu Eşyası İhracatı Yapılan Ülkeler

Tablo 3: 2022 Yılı En Fazla İşlenmemiş veya Yarı İşlenmiş Altın İhracatı Yapılan Ülkeler

Tablo 4: 2022 Yılı En Fazla Pırlantalı Altından Mücevherci Eşyası ve Aksanı İhracatı Yapılan Ülkeler

Tablo 5: 2022 Yılı En Fazla Gümüşten Mamul Mücevherci ve Kuyumcu Eşyası İhracatı Yapılan Ülkeler

1. GİRİŞ

1.1. GENEL DURUM

COVID-19 pandemisi, ülkeler arasındaki tedarik zincirinde aksamalar yaratarak mücevher ticaretini önemli ölçüde etkilemiştir. Özellikle tüketiciler küresel olarak temel gıda maddelerini stoklamaya başladıkça mücevher, saat, giyim, aksesuar ve kozmetik harcamaları azalmıştır. Ancak, pandeminin etkisinin azalması ve kısıtlamaların kaldırılması sonrası mücevher piyasası da normale dönmeye başlamıştır.

Kentleşmedeki artış aksesuarlarla ilgili tüketici davranışlarının değişmesine, çok fazla takı takmaktan ziyade minimal ve sofistike ancak şık takı takmaya geçişi teşvik etmiştir. Bu gelişme, tek taşlı saplama küpeler, kolye uçları ve yüzükler için önemli bir talebe yol açmıştır. Ayrıca, kültürler arası tasarımlardaki artış, mücevher pazarında popülerlik kazanan son trendlerden birisi olmuştur. İtalyan, Avrupa ve Mısır kültürlerinden ilham alan mücevherlere yönelik talebin önümüzdeki yıllarda pazarı yönlendirmesi beklenilmektedir.

Gelişmekte olan ülkelerde refah seviyesi yükselen orta gelirli tüketicilerin, artan satın alma güçleri ile yükselen moda trendlerini birleştirmeleri neticesinde şık takılara olan talepte artmaktadır. Bu doğrultuda her biri yaklaşık 1,4 milyarlık toplam nüfusa sahip olan Çin ve Hindistan'da da orta gelirli tüketicilerin artması bu iki ülkeyi de mücevher sektörü için oldukça çekici kılmıştır.

Küresel mücevherat sektör büyüklüğü 2021 yılı için 372 milyar dolar olarak ölçümlenmiş olup sektörün 2028 yılına kadar yıllık ortalama %3,2 büyüyeceği öngörülmektedir. Bu bağlamda sektörün bu tarihlerde yaklaşık 464 milyar dolarlık bir büyüklüğe ulaşacağı tahmin edilmektedir.

Moda ve lüks eşya dünyası kapsamlı bir değişim geçirmektedir. Daha önce çevreye duyarlı ve cesur birkaç yenilikçinin ürün tasarımı tercihleri, şimdi sektördeki neredeyse tüm şirketleri kapsayan bir ana akıma dönüşmektedir. Mücevher şirketleri, tüketicilerin taleplerine ve yeni yasal gerekliliklere uyum sağlamak için sürdürülebilirlik ve dijitalleşmeyi uzun vadeli stratejilerine dahil ederek yaklaşımlarını ve zihniyetlerini giderek daha fazla değiştirmektedir. Mücevher tasarımında ve üretiminde sürdürülebilirliğe daha fazla odaklanılmaktadır. Aynı zamanda tüketicilerle etkileşim kurmak ve teknolojiyi kullanarak lüks alışveriş deneyimleri sunmak için dijital çözümler benimsenmektedir.

Pandemi ile beraber dijital dünyaya giriş de beklenenden daha hızlı olmuştur ve şirketlerin şimdiki amacı, halihazırda uygulanmış çözümleri iyileştirmek ve yeni dijital çözümler geliştirmek olmuştur. Bu artan hız, üretim süreçlerinin tamamen yeniden düşünülmesi ve en önemlisi, ürün yaratmanın yeni yollarının bulunması anlamına gelmektedir.

Türkiye'de değerli metallere yapılmış ziynet eşyalarının ihracatı son 10 yılda önemli ölçüde artmıştır. Bu artışla Türkiye'nin sektördeki sıralaması yükselmiş ve Türkiye bu alanda dünya lideri ülkelerden biri haline gelmiştir. Bu doğrultuda Türkiye özellikle dünya altın mücevheri üretiminde ilk 10 ülke arasında yer almaktadır. Ayrıca, Türkiye'de sektörde faaliyet gösteren 50'den fazla büyük işletme bulunmaktadır. Bu işletmeler ve diğer sektör temsilcileri de incelendiğinde Türk imalat sanayisi bağlamında en büyük sektörlerden birisi olan değerli maden ve mücevherat sektörünün yaklaşık 250.000 kişiye de doğrudan istihdam olanağı sağladığı görülmektedir. Bu doğrultuda sektör 2021 yılı için özellikle mücevherat ve kıymetli taşlar ihracatında yaklaşık 11 milyar dolarlık bir hacim yakalamıştır. Bu ürün grubunda en çok ihracatın yapıldığı pazar ise Birleşik Arap Emirlikleri (BAE) olup BAE'yi sırasıyla Irak, ABD, İngiltere ve Hong Kong takip etmektedir.

1.2. İHRACAT VERİLERİ

2022 yılında ülkemizin toplam mücevher ihracatı Türkiye İhracatçılar Meclisi (TİM) verilerine göre 5 milyar 854 milyar USD (FOB bedel) olarak gerçekleşmiştir. 2022 yılında Altından Mamul Mücevherci ve Kuyumcu Eşyası 4 milyar 508 milyon dolarla ilk sırada yer almış olup bu ürün grubunu, 671 milyon dolarla İşlenmemiş veya Yarı İşlenmiş Altın; 258 milyon dolarla Pırlantalı Altından Mücevherci Eşyası ve Aksamı ve 151 milyon dolarla Gümüşten Mamul Mücevherci ve Kuyumcu Eşyası ihracatı takip etmiştir.

2022 yılında, 2021 yılına göre ihracatta artış gösteren ürün grupları; %7,7 artışla Altından Mamul Mücevherci ve Kuyumcu Eşyası ihracatı, %33,4 artışla Pırlantalı Altından Mücevherci Eşyası ve Aksamı ihracatı ve %7,4 artışla Gümüşten Mamul Mücevherci ve Kuyumcu Eşyası ihracatı olmuştur. 2022 yılında, 2021 yılına göre ihracatta azalış gösteren ürün grubu ise %65,6 azalış ile İşlenmemiş veya Yarı İşlenmiş Altın olmuştur.

2022 yılında mücevher ihracatımızın %33'ünün gerçekleştiği Yakın, Orta Doğu Asya ülkelerine 1 milyar 970 milyon USD; ihracatımızın %17'sinin gerçekleştiği Kuzey Amerika ülkelerine 1 milyar 48 milyon USD; ihracatımızın %14'ünü gerçekleştirdiğimiz Avrupa Birliği (AB) ülkelerine 865 milyon USD; ihracatımızın %13'ünü gerçekleştirdiğimiz Diğer Asya ülkelerine 788 milyon USD; ihracatımızın %10'unu gerçekleştirdiğimiz Diğer Avrupa ülkelerine 635 milyon USD mücevher ihracatı yapılmıştır.

2022 yılında en yüksek tutarda ihracat gerçekleştirdiğimiz ülke 1 milyar 134 milyon USD ile BAE'dir. Bu ülkeye gerçekleştirilen ihracatın %90'ını Altından Mamul Mücevherci ve Kuyumcu Eşyası, %6'sını ise İşlenmemiş veya Yarı İşlenmiş Altın oluşturmaktadır.

ABD'ye ihracatımız 2022 yılında %9,8 artışla 998 milyon USD seviyesine yükselmiştir. 2022 yılında Hong Kong'a gerçekleştirdiğimiz ihracat %32 oranında artışla 574 milyon USD olarak gerçekleşmiştir.

Mücevherat sektörü ihracatımızın önemli pazarlarından biri durumunda olan Birleşik Krallık, 2021 yılı yılında 886 milyon USD ihracatla sektörün içerisinde %13'lük bir ihracat payına sahip iken, 2022 yılında Birleşik Krallık'a gerçekleşen ihracat 57 milyon dolara gerilemiştir. Söz konusu ülkeye 2021 yılında 821 milyon USD İşlenmemiş veya Yarı İşlenmiş Altın ihracatı gerçekleştirilirken, 2022 yılında aynı mal grubundan ihracat gerçekleşmemiştir.

Tablo 1: 2022 Yılı En Fazla Mücevher İhracatı Yapılan Ülkeler

Sıra	Ülke	Tutar (milyon USD)	Pay (%)
1	BAE	1.134	19,35
2	ABD	998	17,03
3	Hong Kong	574	9,80
4	Irak	407	6,95
5	İsrail	261	4,45
6	Kırgızistan	249	4,25
7	İsviçre	166	2,83
8	Libya	162	2,76
9	Meksika	157	2,68
10	Almanya	133	2,27

Altından Mamul Mücevherci ve Kuyumcu Eşyası

2022 yılında toplam mücevher ihracatımızın %77'sini oluşturan Altından Mamul Mücevherci ve Kuyumcu Eşyası ürün grubunun 2022 yılındaki ihracatı 2021 yılına göre %7 oranında artarak 4 milyar 186 milyon dolardan 4 milyar 508 milyon dolara yükselmiştir.

Ülkemizden önemli miktarlarda Altından Mamul Mücevherci ve Kuyumcu Eşyası alan BAE'ye ihracatımız 2022 yılında 2021 yılına göre %52 oranında artışla 1 milyar 26 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir. ABD, bu kategoride en fazla ihracat gerçekleştirdiğimiz ikinci ülke konumundadır. 2022 yılında ABD'ye 664 milyon dolar Altından Mamul Mücevherci ve Kuyumcu ihracatı gerçekleşirken (%10 azalış), ABD'yi 502 milyon dolar ile Hong Kong takip etmektedir (%20 artış). Bu üç ülkeyi sırasıyla 358 milyon dolarla Irak (%7 azalış), 358 milyon dolarla Kırgızistan (%32 artış) ve 216 milyon dolarla İsrail (%2 artış) izlemiştir.

2022 yılında Meksika'ya gerçekleştirilen ise Altından Mamul Mücevherci ve Kuyumcu Eşyası ihracatımız ise %67 artışla 155 milyon dolara yükselmiştir. Meksika'yı sırasıyla Libya (144 milyon dolar), Çekya (95 milyon dolar), ve Malezya (66 milyon dolar) izlemektedir. Altından Mamul Mücevherci ve Kuyumcu Eşyası ürün grubunda en çok ihracat yaptığımız ilk 10 ülkeye 2022 yılında toplamda 3 milyar 462 milyon dolar ihracat gerçekleşmiştir ve aynı yıl içerisinde toplam Altından Mamul Mücevherci ve Kuyumcu Eşyası ihracatımızın %76'sını oluşturmaktadır.

Tablo 2: 2022 Yılı En Fazla Altından Mamul Mücevherci ve Kuyumcu Eşyası İhracatı Yapılan Ülkeler

Sıra	Ülke	Tutar (milyon USD)	Pay (%)
1	BAE	1.026	22,76
2	ABD	664	14,73
3	Hong Kong	502	11,14
4	Irak	358	7,94
5	Kırgızistan	232	5,15
6	İsrail	216	4,79
7	Meksika	155	3,44
8	Libya	144	3,19
9	Çekya	95	2,11
10	Polonya	66	1,46

İşlenmemiş veya Yarı İşlenmiş Altın

İşlenmemiş veya yarı işlenmiş altın ihracatımız 2022 yılında 2021 yılına göre %65,6 azalış göstererek 671 milyon dolar olarak kayıtlara geçmiştir. Söz konusu mal grubu ihracatımızda %37 pay ile birinci sırada Amerika Birleşik Devletleri (254 milyon dolar), %20 pay ile ikinci sırada İsviçre (136 milyon dolar) ve %11 pay ile Birleşik Arap Emirlikleri üçüncü sıradadır (75,7 milyon dolar). Bu ülkeleri sırasıyla Hong Kong (51,1 milyon dolar), Fas (25,5 milyon dolar), Sırbistan (18,7 milyon dolar), İsrail (16,9 milyon dolar), Malezya (16,2 milyon dolar), Polonya (11,5 milyon dolar) ve Nepal (11,4) milyon dolar takip etmektedir.

Tablo 3: 2022 Yılı En Fazla İşlenmemiş veya Yarı İşlenmiş Altın İhracatı Yapılan Ülkeler

Sıra	Ülke	Tutar (milyon USD)	Pay (%)
1	ABD	254,0	37,85
2	İsviçre	136,0	20,27
3	BAE	75,7	11,28
4	Hong Kong	51,1	7,62
5	Fas	25,5	3,80
6	Sırbistan	18,7	2,79
7	İsrail	16,9	2,52
8	Malezya	16,2	2,41
9	Polonya	11,5	1,71
10	Nepal	11,4	1,70

Pırlantalı Altından Mücevherci Eşyası ve Aksanı

Pırlantalı Altından Mücevherci Eşyası ve Aksanı ihracatımız 2022 yılında önceki yıla göre %33,4 oranında artarak 258 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir. 2022 yılında Pırlantalı Altından Mücevherci Eşyası ihracatımız Irak'a %232 oranında artarak 35,9 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir. Irak'ı takiben sırasıyla 31,6 milyon dolar ihracat ABD'ye (%80 artış), 20,1 milyon dolar ihracat Almanya'ya (%2 azalış), 19,7 milyon dolar ihracat Hong Kong'a (%17 artış) yapılmıştır.

Kırgızistan'a 12,9 milyon dolar (%19 artış), BAE'ye 11,7 milyon dolar (%42 azalış), Bulgaristan'a 11,6 milyon dolar (%92 artış) ve İsrail'e 9 milyon dolar (%74 artış) Pırlantalı Altından Mücevherci Eşyası ihracatı gerçekleşmiştir.

Tablo 4: 2022 Yılı En Fazla Pırlantalı Altından Mücevherci Eşyası ve Aksamı İhracatı Yapılan Ülkeler

Sıra	Ülke	Tutar (milyon USD)	Pay (%)
1	Irak	35,9	13,91
2	ABD	31,6	12,25
3	Almanya	20,1	7,79
4	Hong Kong	19,7	7,64
5	Kırgızistan	12,9	5,00
6	BAE	11,7	4,53
7	Bulgaristan	11,6	4,50
8	İsrail	9,0	3,49

Gümüşten Mamul Mücevherci ve Kuyumcu Eşyası

Gümüşten Mamul Mücevherci ve Kuyumcu Eşyası ihracatımız, 2022 yılında önceki yıla göre %7 artışla 150 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir. 2022 yılında bu ürün grubunda, 20,2 milyon dolar ile en çok ihracat gerçekleştirdiğimiz ülke ABD olmuştur (%5 artış). Gümüşten Mamul Mücevherci ve Kuyumcu Eşyası'nda ikinci büyük pazarımız 17,9 milyon dolar ile İsrail olurken (%2 artış), İsrail'i sırasıyla 11,8 milyon dolar ile Irak (%27 artış), 9,82 milyon dolar ile Libya (% 81 artış) ve 9,80 milyon dolar ile Mısır takip etmiştir (%50 azalış). Romanya'ya 2022 yılında 9 milyar dolar Gümüşten Mamul Mücevherci ve Kuyumcu Eşyası ihracatı gerçekleşirken, Almanya'ya 4,7 milyar dolar, Kırgızistan'a 4,13 milyar dolar, Panama'ya 4,10 milyar dolar ve BAE'ye 3,3 milyar dolar ihracat gerçekleşmiştir.

Tablo 5: 2022 Yılı En Fazla Gümüşten Mamul Mücevherci ve Kuyumcu Eşyası İhracatı Yapılan Ülkeler

Sıra	Ülke	Tutar (milyon USD)	Pay (%)
1	ABD	20,2	13,47
2	İsrail	17,9	11,93
3	Irak	11,8	7,87
4	Libya	9,9	6,60
5	Mısır	9,8	6,53
6	Romanya	9,0	6,00
7	Almanya	4,7	3,13
8	Kırgızistan	4,1	2,73
9	Panama	4,1	2,73
10	BAE	3,3	2,20

2. SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK VE RAPORLAMA ÇERÇEVELERİ

James Watt tarafından 1781 yılında buhar makinesinin geliştirilmesi ile birlikte dünya yeni bir döneme perde aralamıştır. Bu yeni dönem “Sanayi Devrimi” ya da “Endüstri 1.0” olarak adlandırılmaktadır. Bu gelişimin ve bu gelişim sonrası ortaya çıkan yeni dönemin en önemli özelliği ise işletmelerin küresel ekonomi için önem kazanmasıdır. Nitekim tarihin bu dönüm noktasından iki yüzyıl sonra dünyada birçok ülkeden daha fazla katma değer üreten veyahut üretme potansiyeli olan işletmeler ortaya çıkmaya başlamıştır. Dolayısıyla küresel ekonomik hayat için önemli bir aktör olan işletmeler ile işletmelerin amaçlarının tarihsel düzlemdeki evrimine kısaca değinmekte fayda olduğu düşünülmektedir.

İnsan ihtiyaçlarını giderecek, sorunlarını çözecek, beklentilerini karşılayacak derecede fayda sağlamak için üretim faktörlerini kullanarak mal ve hizmet üreten, çoğu kez kâr amacı güden ekonomik, teknik ve sosyal girişimlere işletme denilmektedir[1]. Tanımdan da anlaşılacağı üzere klasik anlamda işletmelerin temel amacı genellikle kâr maksimizasyonudur. Bu bağlamda işletmeler üretim faktörlerini yani işgücü, hammadde gibi kaynakları olabildiğince ucuz bir şekilde girdi haline getirip düşük maliyetli üretim gerçekleştirerek kârlılıklarını artırmaya çalışırlar.

Sanayi Devrimi'nin ilk yıllarında kâr maksimizasyonu hedefinin sağlanabilmesi adına hem köylerden kentlere göç eden işçiler ucuz iş gücü olarak kullanılmış hem de Batılı ülkeler sömürgelerinden ucuz hammadde temin ederek işletmelerin bu kâr amacına katkı sağlamıştır. Ancak süreç içinde bu ülkelerde yaşanan insan haklarına yönelik gelişmeler (2. Kuşak Haklar) ile Batılı ülkeler arası sömürge mücadelesi (Özellikle Büyük Britanya ve Almanya) işletmelerin kâr maksimizasyonu amacına zarar vermeye başlamıştır.

Bu noktada ise Henry Ford tarafından geliştirilen üretim bandı ile birlikte “Endüstri 2.0” olarak adlandırılan dönem ortaya çıkmıştır. Bu dönem ile birlikte işletmeler seri üretime (mass production) geçmişler ve böylelikle daha fazla ürünü, daha az iş gücü ile ancak daha yüksek kalitede üretmeye başlamışlardır. Bu da seri üretim kavramının işletmeler için ciddi bir kârlılık yaratmasına sebep olmuştur. Ancak yaşanan iki dünya savaşı, bu iki dünya savaşı arasında gerçekleşen “Dünya Ekonomik Buhranı”, 20. yüzyılın ikinci yarısından itibaren ortaya çıkan hammadde darlığı, petrol krizi, çevresel ve toplumsal farkındalık işletmelerin de anlayışını değiştirmesine sebep olmuştur. Özellikle toplumların bilinç seviyesinin artması, iletişim ve ulaşım alanında yaşanan hızlı gelişmeler toplumların sadece kâr amacı güden işletmelerden memnuniyetsiz olmasına ve işletmelerden çevresel ve sosyal alanlarda da sorumluluklar üstlenmesini talep etmesine sebep olmuştur. Böylelikle eskiden sadece kârı hatta maksimum kârı amaç edinen işletmeler için artık sadece kâr amacının yeterli olmadığı, onun dışında da amaçlar güdülmesinin gerekli olduğu ortaya çıkmıştır[2].

[1] Ürper vd., Genel İşletme, Eskişehir, Anadolu Üniversitesi, 2018, s.15

[2] Ürper vd., a.g.e., s.15

Bu bağlamda işletmeler hissedarlar, çalışanlar, müşteriler, tedarikçiler, toplum ve devlet gibi birbirleriyle çıkarları çelişen tüm grupları yani işletme paydaşlarını dikkate alarak bu çıkar çatışmalarını dengeleyecek amaçlar geliştirmeye başlamışlardır. Bu kapsamda modern işletmelerin amaçları aşağıdaki gibi sıralanabilir.

- Kâr
- Ekonomik Sürdürülebilirlik
- Sosyal Sürdürülebilirlik
- Çevresel Sürdürülebilirlik[3]

Bilindiği üzere kâr, işletmelerin belirli bir dönem içerisinde elde etmiş olduğu gelirden o dönem içinde yapmış olduğu giderin düşülmesi sonucu ortaya çıkan net tutardır. Hiç şüphe yok ki kâr bir işletmenin faaliyetlerini sürekli bir şekilde devam ettirmesinin ve amaçlarını gerçekleştirmesinin vazgeçilmez bir unsurudur. Tüm bunlara ek olarak kârlı bir işletme paydaşlarından olan devlete vergi ödeyerek, diğer bir paydaşı olan hissedarlara ise kâr payını dağıtarak fayda sağlayabilir. Ancak belirtmek gerekir ki işletmeler için kısa vadeden ziyade uzun vadeli kârlılık daha önemlidir. Çünkü kısa vadede elde edilen yüksek kârlar işletmelerin uzun vadeli finansal performansı ile finansal durumunu olumsuz etkileyerek diğer paydaşların faydasını azaltabilir. Örnek vermek gerekirse kısa vadede yüksek kârlar elde eden bir işletme elde etmiş olduğu bu kârları operasyonlarına büyütecek ve pazardaki rekabet gücünü artıracak ya da en azından koruyacak yatırımlara aktarmaz ise varlığını uzun vadede sürdüremeyecektir. Dolayısıyla da işletmelerin kısa ömürlü olmaması adına birbirleri ile çıkarları çelişen paydaşların büyük bir kısmı işletmelerden kısa vadede kâr elde etmelerinden ziyade uzun vadede değer üretmelerini talep etmeye başlamışlardır. Bu da işletme amaçlarının yalnızca kâr odaklı olması anlayışından sıyrılmasına sebep olmuştur.

Her ne kadar işletmelerin kâr odaklı ve kısa vadeli amaçlarında böyle bir dönüşüm olsa da ekonomik, sosyal ve çevresel sürdürülebilirlik anlayışının kabul görmesi ve kurumsallaşması daha ziyade makro ihtiyati gelişmeler sonucunda yaşanmıştır. Bu noktada işletmelerin bu amaç değişikliğinin kabul görmesi ve kurumsal bir bakış açısı kazanması sürecinde ilk olarak çevresel sürdürülebilirlik kavramı ön plana çıkmıştır.

[3] Ürper vd., a.g.e., s.16

2.1. SÜRDÜRÜLEBİLİRLİĞİN DOĞUŞU

Makro ihtiyati olarak sürdürülebilirlik kavramını gündeme getiren ilk küresel kuruluş Roma Kulübü olmuştur. Roma Kulübü, İtalyan girişimci ve iş insanı Aurelio Peccei'nin 1965 yılında yaptığı bir konuşmanın sonucu olarak Massachusetts Institute of Technology (MIT)'de 17 bilim insanı tarafından kurulmuştur[4]. Kulübü dünya kamuoyuna taşıyan ve sürdürülebilirlik kavramının süreç içinde küresel kabulüne kapı aralayan en önemli gelişme ise 1972 yılında Kulüp tarafından yayımlanmış olan "Büyümenin Sınırları" isimli rapor olmuştur. Rapor, mevcut üretim ve tüketim kalıplarında ısrar edilmesi halinde dünyanın 100 yıl sonra büyümenin mutlak sınırlarına ulaşacağını öngörmektedir. Nitekim bu öngörü büyük ses getirmiştir. Böylelikle sürdürülebilirlik kavramı bir daha geri dönülemez şekilde dünya kamuoyunun gündemine girmiştir.

Roma Kulübü'nün atmış olduğu bu ilk ve önemli adım konu hakkında dünyadaki tüm ülkeleri kapsayan küresel çalışmaların yapılmasına kapı aralamıştır. "Birleşmiş Milletler Çevre ve Kalkınma Komisyonu" tarafından yayımlanan "Ortak Geleceğimiz" ya da meşhur adıyla "Brundtland Raporu" ile birlikte sürdürülebilir kalkınma kavramsallaşarak "Bugünün gereksinimlerini, gelecek kuşakların gereksinimlerini karşılama yeteneğinden ödün vermeden karşılayan kalkınma" olarak tanımlanmıştır. Ayrıca raporda "Ekonomik Büyüme – Çevrenin Korunması – Sosyal Gelişme" gibi kavramlara ciddi vurgular yapılmıştır.

Küresel ve makro ölçekli yaşanan yukarıdaki gelişmelerin hiç şüphesiz mikro ölçekli tezahürleri de olmuştur. Özellikle 1990'lı yıllarda artan küreselleşme ile birlikte oluşan ülke ekonomileri arasında oluşan karşılıklı bağımlılık uluslararası işletmelerin de konu hakkında aksiyom almasına sebep olmuştur. John Elkington tarafından kaleme alınan "Üç Alt Çizgi" teorisi bu aksiyomun temelini oluşturmuş ve işletmeler süreç içinde çevresel, sosyal ve yönetişimsel sorumluluklarını ve bu konular hakkında şeffaf davranma yükümlülüklerini kabul etmeye başlamışlardır.

İşletmelerin sorumluluk kabulleri ve küresel piyasada konuya ilişkin oluşan teşvik ve baskılar bu konulara ilişkin raporlama çerçevelerine duyulan ihtiyacı artırmıştır. Bu ihtiyacın bir tezahürü olarak süreç içinde çevresel, sosyal ve yönetişimsel konuların nasıl açıklanacağı hususunda yol gösterici raporlama çerçeveleri ortaya çıkmaya başlamıştır.

[4] Arda Tunca, "İklim Krizi (2. Bölüm): Büyümenin Sınırları ve 1972 Roma Kulübü Raporu", 26 Temmuz 2022, <https://gorus21.com/iklim-krizi-2-bolum-buyumenin-sinirlari-ve-1972-roma-kulubu-raporu/>, (Erişim Tarihi, Şubat 2022)

2.2. GENEL KABUL GÖREN SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK RAPORLAMA ÇERÇEVELERİ

Küresel ölçekte yaşanan bu makro ve mikro gelişmeler sonucunda işletmeler de kâr elde etme amaçları dışında çevresel ve sosyal konularda da yer alan sorumluluklarını göz önünde bulundurmaya başlamışlardır. Bu doğrultuda işletmeler dışsallıkları içselleştirdiklerini kamuoyuna yansıtılabilmek için tıpkı finansal raporlamada olduğu gibi raporlama çerçevelerine ihtiyaç duymuşlardır.

GRI

Yukarıda ifade edilen ihtiyacın ilk tezahürü olarak 1997 yılında kâr amacı gütmeyen bağımsız bir kuruluş olarak Amerika Birleşik Devletleri'nin Boston kentinde GRI (Küresel Raporlama İnisiyatifi) kurulmuştur[5]. GRI yayımlayacağı standartlar ile işletmelerin ekonomik, çevresel ve sosyal performanslarının değerlendirmesini ve buna ilişkin açıklamaları yapmalarını sağlamayı amaçlamıştır. Böylelikle GRI işletmelerin sürdürülebilir kalkınmaya nasıl katkıda bulunduğu veya katkıda bulunmayı amaçladığını da şeffaf bir şekilde gösterebileceğini ifade etmektedir. Bu sayede, özellikle yatırımcılar, raporlanan bilgileri değerlendirerek bir işletmenin sürdürülebilirliği ve sürdürülebilir kalkınmayı iş modeline ve stratejisine nasıl entegre ettiğini anlayabilmektedirler[6]. Ayrıca bu bilgileri işletmelerin finansal riskleri ile fırsatlarını belirlemek ve uzun vadeli başarısını değerlendirmek için de kullanabilmektedirler.

Bu amaç doğrultusunda ise GRI ilk kapsamlı çerçevesi olan G1'i 2000 yılında yayımlamıştır[7]. Bu amaçla GRI günümüze kadar ilk standart setinin revizelerinden oluşan toplamda 4 standart seti yayımlamış olup 2019 yılından itibaren de sektör spesifik standartlarını yayımlamaya başlamıştır. Bu bağlamda GRI standartlarını özet olarak ele alacak olursak GRI'nin evrensel, konu ve sektör standartlarından oluştuğunu anlamaktayız.

Bu kapsamda işletmeler GRI'ya göre temel bir raporlama yapmak istiyorlarsa evrensel standartlara uyum sağlamalıdır. Eğer ki bir işletme evrensel standartlarla uyumlu bir açıklama yapmış ise bu raporlama GRI tarafından GRI'ya uyumlu bir rapor olarak kabul edilmektedir. GRI'nin temel seçeneği dışında bir de kapsamlı seçeneği bulunmaktadır.

[5] Banu Sultanoğlu, Finansal Olmayan Bilgilerin Raporlama Standartları ve Çerçevesi, Ankara, Gazi Kitapevi, 2021, s. 34

[6] Global Reporting Initiative, GI: Foundation, 2021

[7] Şule Sarıkoyuncu ve Orhan Elmacı, Sürdürülebilirlik Performansını Değerlendirme Ölçeği, Ankara, Gazi Kitapevi, 2021, s.101

GRI'nin bir sürdürülebilirlik raporunu kapsamlı türe dahil edebilmesi için işletmelerin ilgili oldukları sektör standartları ile konu standartlarını da uygulamaları gerekmektedir. Bu da her işletmenin kendi dinamiklerine göre farklılık göstermektedir. Dolayısıyla bir işletme GRI kapsamlı rapor yapabilmek için kendi özellikli durumlarını göz önüne almalı ve kendi özellikli durumuna uygun sektör ve konu standartlarında yer alan açıklamalara sürdürülebilirlik raporlamasında yer vermelidir.

INTEGRATED REPORTING <IR>

IIRC

Sürdürülebilirlik raporlaması alanında bir diğer önemli kuruluş ise Entegre Raporlama Konseyi (IIRC)'dir. IIRC günümüzde tüzel kişiliğini ISSB'ye devretmiştir. Ancak, IIRC'nin sürdürülebilirlik raporlamasının geçmişine ve geleceğine kattığı değer yadsınamaz. Dolayısıyla IIRC tarafından 2013 yılında ilke bazlı olarak yayımlanan "Entegre Raporlama Çerçevesi"nin bilinmesinde fayda olduğu düşünülmektedir.

"Entegre Raporlama Çerçevesi" kılavuz ilkeler ile içerik öğelerinden oluşmaktadır. Kılavuz ilkeler ile içerik öğeleri ise temel olarak üç kavrama dayanmaktadır. Bunlar değer yaratma, sermaye öğeleri ve değer yaratma sürecidir. Özet olarak çerçeve 6 adet sermaye ögesinin işletmenin iş modeli kapsamında çıktıya dönüştüğü değer yaratma sürecinin işletme paydaşları ile şeffaf bir şekilde paylaşılması noktasında işletmelerden açıklamada bulunulmasını istemektedir. Ayrıca ifade etmek gerekir ki entegre düşünce ve raporlamanın geleceğin raporlaması olacağı düşünülmektedir.

SASB

Bir diğer önemli raporlama çerçevesi ise Sürdürülebilirlik Muhasebe Standartları Kurulu (SASB) 'dur. SASB, 2011 yılında ABD'de kurulmuştur. Kurulun amacı ABD sermaye piyasalarında işlem gören işletmelerin sürdürülebilirlik veya ÇSY konularında tutarlı, karşılaştırılabilir ve güvenilir açıklamalar yapmasını temin etmek adına sürdürülebilirlik muhasebe standartları ortaya koymaktır. Bu kapsamda SASB yatırımcıları odak noktasına alarak 2017 yılında Kavramsal Çerçevesini, 2018 yılında ise 11 Ana 77 alt sektör için sektör spesifik standartlarını yayımlamıştır. Yayımlanan bu standartlar sürdürülebilirlik raporlamasını yatırımcılar için daha ölçülebilir hale getirmiş ve sektörel olarak bir sonuç doğurması sebebiyle de SASB'nin popülerliğini artırmıştır. Bu popülerlik Uluslararası Sürdürülebilirlik Standartları Kurulu'nun (ISSB) sektörel açıklamalar için SASB standartlarını temel almasına sebep olmuştur.

TCFD

Sürdürülebilirlikle ilgili makro düzeydeki çalışmaların bir tezahürü olarak ortaya çıkan bir raporlama çerçevesi ise İklimle İlişkili Finansal Açıklamalar Görev Gücü (TCFD)'dür. TCFD'nin ortaya çıkışı COP21 toplantısına dayanmaktadır. 2015 yılında imzalanan Paris İklim Anlaşması küresel sera gazı emisyonlarının %55'ini oluşturan 55 ülkenin anlaşmayı onaylaması sonucunda, 4 Kasım 2016 itibarıyla yürürlüğe girmiştir. Anlaşma, insan kaynaklı sera gazı emisyonlarının neden olduğu küresel sıcaklık artışını uzun vadede, sanayileşme öncesi döneme kıyasla 2 santigrat derecenin altıyla sınırlamayı hedeflemekte; bu konuda 1,5 santigrat dereceyi yakalamanın önemine dikkat çekmektedir[8].

Ancak işletmelerin bu anlaşmaya yaptığı katkıları nasıl açıklayacakları konusunda küresel bir konsensüs bulunmamaktadır. Bu noktada konsensüsün sağlanması adına G-20 Finansal İstikrar Kurulu tarafından 2017 yılında TCFD kurulmuş ve kuruluş tarafından TCFD tavsiyeleri isimli bir kılavuz yayımlanmıştır [9]. TCFD tavsiyelerinin arkasında dünyanın en büyük 20 ekonomisinin var olması ve bazı menkul kıymet borsalarında TCFD tavsiyelerini uygulamanın zorunlu tutulması bu tavsiyelerin popüler hale gelmesine sebep olmuştur. TCFD tavsiyeleri temel olarak dört başlıktan oluşmaktadır ve bu dört başlık ilerleyen bölümlerde bahsedilecek ISSB standartlarının da temelini oluşturmuştur.

Şekil 1: TCFD Tavsiyeleri

[8] Paris Anlaşması, <https://www.mfa.gov.tr/paris-anlasmasi.tr.mfa#:~:text=Anla%C5%9Fma%2C%205%20Ekim%202016%20itibariyle,%C3%BCr%C3%BCr%C3%BCr%C4%9Fe%20giren%20ilk%20k%C3%BCresel%20anla%C5%9Fmad%C4%B1r,> (Erişim Tarihi, Mart 2023)

[9] Banu Sultanoğlu, Finansal Olmayan Bilgilerin Raporlama Standartları ve Çerçevesi, Ankara, Gazi Kitapevi, 2021

CDP

Bir diğere önemli raporlama çerçevesi ise Karbon Saydamlık Projesi (CDP)'dir. CDP 2000 yılında kâr amacı gütmeyen uluslararası bir kuruluş olarak Londra'da kurulmuştur. CDP, halka açık işletmelerin doğal kaynakları ve doğal sermayeyi nasıl kullandıklarını, faaliyetleriyle sınırlı kaynakların yeniden üretimini nasıl etkilediklerini ve bu alandaki risklerini nasıl yönettiklerini yatırımcılara raporlamalarını sağlamayı amaçlamaktadır. Şu ana kadar CDP aracılığıyla raporlama yapan 18.700 civarı işletme bulunmaktadır[10]. CDP temel olarak işletmelere iklim değişikliği, su, orman ve tedarik zinciri konularına ilişkin içinde bulunulan durum, risklere karşı alınan önlemler ve hedeflerin açıklanmasına yönelik bir anket sunmakta ve bu ankete verilen cevaplar neticesinde ise işletmeleri A-D arası bir harf notu ile puanlamaktadır. Ankette yer alan soru setleri ise aşağıdaki başlıklardan oluşmaktadır.

- İklim değişikliği açısından işletme yönetimi
- İklim değişikliğinin faaliyet alanına yönelik doğurduğu risk ve fırsatlarla ilgili olarak yönetimin görüşü,
- Sera gazı emisyonu muhasebesi

Yukarıdaki tüm çerçeve ve standartlar her ne kadar çeşitli uluslararası organizasyonlar ya da bazı ulusal düzenleyiciler tarafından desteklenmiş olsa da sürdürülebilirlik alanında zorunlu düzenlemeye geçişte mihenk taşı olacağını ve ülkemiz işletmelerini etkileyeceğini düşündüğümüz iki adet düzenleme yer almaktadır.

CSRD

Bunlardan ilki Avrupa Birliği Kurumsal Sürdürülebilirlik Raporlama Direktifi'dir. Direktif 10 Kasım 2022 tarihinde Avrupa Parlamentosu Genel Kurulunda kabul edilmiş ve 28 Kasım 2022 tarihinde de Avrupa Birliği Konseyinde onaylanarak resmen yürürlüğe girmiştir.

[10] CDP Türkiye, "Hakkımızda", 2021, <https://cdpturkey.sabanciuniv.edu/tr/content/hakkimizda>, (Erişim Tarihi, Mart 2023)

Direktif 1 Ocak 2023 tarihi itibarıyla aşağıdaki kriterleri sağlayan AB içi ve AB dışı tüm işletmelerde uygulanmaya başlanacaktır. Bu kapsamda, AB içi işletmelerden aşağıda sayılanlar Avrupa Birliği Kurumsal Sürdürülebilirlik Raporlama Direktifi Kapsamına alınmıştır.

- Halka Açık İşletmeler
- Büyük İşletmeler (40 milyon € net satış hasılatı, 20 milyon € aktif toplamı, 250 çalışan)
- Sigorta ve kredi kuruluşları

Bu işletmeler Avrupa Finansal Raporlama Danışma Grubu (EFRAG) tarafından nihai hali 2023 yılı Haziran ayında yayımlanması planlanan Avrupa Sürdürülebilirlik Raporlama Standartlarına uygun raporları 2024 yılında kamuoyu ile paylaşacaktır.

Bunun dışında takip eden iki yıl boyunca AB içerisinde en az 150 Milyon € konsolide hasılat elde eden AB dışı işletmeler Avrupa Kurumsal Sürdürülebilirlik Raporlama Direktifi'nin radarına girmektedir. Peş peşe iki yıl 150 Milyon € hasılat elde eden bir AB dışı işletme eğer ki AB'de direktif kapsamında bir bağlı ortaklığa sahipse veyahut AB içinde mündemiç bir şubesi önceki yıla nazaran 40 Milyon €'dan fazla hasılat elde etmiş ise AB dışında faaliyet göstermese dahi Avrupa Kurumsal Sürdürülebilirlik Raporlama Direktifi hükümlerine tabi olacaktır. Dolayısıyla da bu direktif kapsamında sürdürülebilirlik raporlaması yapması gerekecektir. Bu da ülkemizde yer alan bazı işletmelerin bu düzenleme ile doğrudan doğruya muhatap kalmasına sebep olacaktır. Dolayısıyla hem bu direktifin hem de bu direktif sebebiyle yayımlanacak olan Avrupa Sürdürülebilirlik Raporlama Standartlarının bilinmesinin faydalı olacağı düşünülmektedir.

ISSB

Ülkemiz işletmelerini etkileyecek bir diğer düzenlemenin ise Uluslararası Sürdürülebilirlik Standartları Kurulu (ISSB) tarafından yayımlanmakta olan sürdürülebilirlik raporlama standartları olduğu düşünülmektedir. 2021 yılında İskoçya'nın Glasgow kentinde düzenlenen, 197 ülkenin katıldığı COP26 toplantısı neticesinde Uluslararası Finansal Raporlama Standartları Vakfı (IFRS Vakfı) bünyesinde 3 Kasım 2021 tarihinde Uluslararası Sürdürülebilirlik Standartları Kurulu (ISSB) kurulmuştur. ISSB yatırımcılara ve diğer sermaye piyasası katılımcılarına sürdürülebilirlikle ilgili faydalı bilgi sağlamayı amaçlamakta ve bu amaç doğrultusunda küresel kabule sahip sürdürülebilirlik raporlama standartlarını yayımlamayı planlamaktadır. Kurulun önemi ise bünyesinde kurulmuş olduğu vakıftan ve toplantı sonrası almış olduğu küresel destekten kaynaklanmaktadır.

1970'li yıllarda Uluslararası Muhasebe Standartları Komitesi (IASB) adı ile kurulan ve bugün IFRS Vakfı altında Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu (IASB) adıyla faaliyetlerini devam ettiren IASB'nin yayımlamış olduğu muhasebe ve finansal raporlama standartları dünya GSYİH'nın %45'ine tekabül eden 145 ülke tarafından kullanılmaktadır. Finansal raporlamada IFRS Vakfı'nın yakalamış olduğu bu başarı sürdürülebilirlik raporlamasında da küresel yeknesaklığın sağlanması için bu vakfın seçilmesine sebep olmuş ve nitekim IFRS Vakfı altında ISSB kurulmuştur. ISSB, kurulduğu günden itibaren çalışmalarına başlamış ve bu alanda öncü birçok kuruluşu bünyesine dahil etmiştir. Ayrıca ISSB; IOSCO (Uluslararası Sermaye Piyasaları Birliği), IMF (Uluslararası Para Fonu) WB (Dünya Bankası), OECD (Ekonomik İş birliği ve Kalkınma Örgütü) ve BM (Birleşmiş Milletler) tarafından da desteklenmektedir.

Tüm bunların dışında IFRS Vakfı tarafından yayımlanan muhasebe ve finansal raporlama standartları ülkemizde Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu (KGG) tarafından geçerli raporlama çerçevesi olarak kabul edilmekte ve işletmelerimizden bu raporlama çerçevesine uygun finansal tablolarını oluşturması istenilmektedir. Dolayısıyla aynı vakıf altında kurulan bu kurulun yayımlamış olduğu sürdürülebilirlik raporlama standartlarının da KGG tarafından ülkemiz için zorunlu tutulacağı öngörülmektedir. Nitekim KGG, 4 Haziran 2022 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan Türk Ticaret Kanunu değişikliği ile belirlediği işletmeler ve kuruluşlar için uluslararası standartlarla uyumlu şekilde Türkiye Sürdürülebilirlik Raporlama Standartlarını belirlemeye ve yayımlamaya yetkili kılınmış ve bu yetkinin alınmasının akabinde ise ISSB tarafından yayımlanan UFRS S1 Sürdürülebilirlikle İlgili Finansal Bilgilerin Açıklanmasına İlişkin Genel Hükümler ve UFRS S2 İklimle İlgili Açıklamalar isimli taslak standartları çevirerek kurumsal internet sitesinde yayımlamıştır.

KGG tarafından da çevrilen bu standartlar esasen TCFD, SASB ve IIRC gibi standartları temel olarak ortak bir sürdürülebilirlik raporlaması dili oluşturmayı hedeflemektedir. Bu kapsamda yayımlanan standartlar 4 temel başlık altında şekillenmektedir.

Yönetişim: ISSB bu başlık altında işletmelerden sürdürülebilirlikle ilgili risk ve fırsatları ele alan, yöneten ve organizasyonunun bir parçası haline getiren yönetim yapısını, süreçleri, kontrolleri ve prosedürleri açıklamasını istemektedir. Böylelikle işletmelerin sürdürülebilirlikle ilgili risk ve fırsatlara yönelik bakış açısının bütüncül bir şekilde yansıtılması hedeflenmektedir.

Strateji: ISSB bu başlık altında işletmelerden kısa, orta ve uzun vadede sürdürülebilirlikle ilgili önemli risk ve fırsatların iş modellerine, karar alma süreçlerine ve genel finansal durumlarına etkilerini açıklamasını istemektedir. Böylelikle işletmeler geliştirmiş oldukları strateji sayesinde bu risk ve fırsatlara karşı iş modellerini nasıl revize ettiklerini, finansal durumlarını nasıl koruyabileceklerini ve iklimle ilgili risk ve fırsatlara karşı esnekliklerini yansıtabilmiş olacaktırlar.

Risk Yönetimi: ISSB bu başlık altında işletmelerden sürdürülebilirlikle ilgili risklerin ve fırsatların belirlendiği, değerlendirildiği ve yönetildiği süreç veya süreçleri açıklamalarını istemektedir. Böylelikle sürdürülebilirlikle ilgili risk ve fırsatların işletmenin genel risk yönetimi süreçlerine entegre edilip edilmediğinin değerlendirebilmesi ve işletmenin genel risk profilini ve risk yönetimi süreçlerinin anlaşılabilmesinin sağlanması hedeflenmektedir.

Ölçütler ve Hedefler: ISSB bu başlık altında işletmelerden sürdürülebilirlikle ilgili önemli risk ve fırsatları hangi ölçütlere dayanarak izlediğini ve ortaya çıkan sonuçlar neticesinde süreci nasıl yönettiğini açıklamalarını ve işletmenin kendi belirlediği hedeflere yönelik ilerleme de dahil olmak üzere kendi performansını nasıl değerlendirdiğine ilişkin bilgilere de yer vermesini istemektedir.

Sonuç olarak dünyada sürdürülebilirlik raporlaması, 1990'lı yıllardan itibaren işletmeler için bir fenomen haline gelmiştir. Bu noktada işletmelerin sürdürülebilirlik raporlaması yapabilmesini temin etmek için ise bu tarihten itibaren yüzlerce raporlama çerçevesi ortaya çıkmaya başlamıştır. Her ne kadar birden çok raporlama çerçevesinin varlığı karşılaştırılabilirlik açısından risk teşkil etse de bu çeşitliliğin faydaları da bulunmaktadır. Bu çerçevelerin hepsi farklı zamanlarda farklı ihtiyaçlara cevap vermek amacıyla ortaya çıkmıştır. Hem zamansal hem de amaçsal farklılıklar bu raporlama çerçevelerinin farklı konulara odaklanmasına sebep olmuştur. Bu da raporlar sayesinde bilgi edinmek isteyen tarafların özel bilgi taleplerinin karşılanabilirliğini artırmıştır.

Ancak bu kadar çok raporlama çerçevesinin olması uzmanlaşmayı, ölçek ekonomilerini ve azaltılmış işlem maliyetlerinin ortaya çıkmasını da engellemektedir. Bu da sürdürülebilirlik raporlamasında istenen kaliteye ulaşılmasını engellemektedir. Bu sorunun aşılması adına dünya 2021 yılından beri sürdürülebilirlik raporlamasında asgari bilgi ihtiyacını sağlayacak yeknesak bir raporlamaya yönelmiştir. Dolayısıyla mücevher sektöründeki işletmelerimizin bu asgari raporlamada en çok kabul görmesi beklenen yukarıdaki raporlama çerçeveleri hakkında bilgi sahibi olmasının faydalı olacağı düşünülmektedir.

3. BİRLEŞMİŞ MİLLETLER SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA AMAÇLARI

3.1. SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA AMAÇLARI

BM Çevre ve Kalkınma Komisyonu tarafından 1987 yılında “Ortak Geleceğimiz” ya da “Brundtland Raporu” ismiyle yayımlanan dokümanda sürdürülebilir kalkınma “Gelecek nesillerin kendi ihtiyaçlarını karşılama yeteneklerinden ödün vermeden günümüzün ihtiyaçlarını karşılayan kalkınma” olarak tanımlanmıştır. Bu tanım sürdürülebilirlik ve sürdürülebilir kalkınmanın kavramsallaşması için bir mihenk taşı olmuş ve 1970’li yıllara kadar geçerli olan kalkınma odaklı ekonomik perspektif ile 1970 sonrası gelişen çevre odaklı ekonomik perspektifin uzlaşmasını sağlamıştır.

Brundtland Raporu ile kavramsallaşan sürdürülebilirlik, 3-14 Haziran 1992 tarihleri arasında Brezilya’nın Rio de Janeiro kentinde 178 devletin katılımı ile gerçekleşen Birleşmiş Milletler Çevre ve Kalkınma Konferansı ile birlikte geniş bir ölçüğe kavuşmuştur. Konferans sonucunda toplamda 27 adet ilke yayımlanmış olup insanoğlunun sürdürülebilir kalkınmanın merkezinde bulunduğu ve insanoğlunun doğayla uyumlu, sağlıklı ve üretken bir yaşama hakkı olduğu vurgulanmıştır.

Yine 1995 yılında, Birleşmiş Milletler tarafından düzenlenen Sosyal Kalkınma Dünya Zirvesi’nde 186 delegenin katılımıyla 25 sayfalık bir bildirme yayımlanmıştır. Bu bildirmede 10 adet taahhüt yer almaktadır ve bu taahhütlere yönelik 100 sayfalık da bir eylem planı açıklanmıştır. Bu taahhütler arasında yoksulluğun ortadan kaldırılması, üretken istihdamın genişletilmesi, işsizliğin azaltılması ve uluslararası/ulusal düzeyde sosyal entegrasyonun teşvik edilmesi yer almaktadır [11].

BM ve ülkeler bazında yaşanan bu gelişmeler Eylül 2000’deki Birleşmiş Milletler Milenyum Zirvesi’ni de etkilemiştir. Bu zirve BM’de bir perspektif değişikliğini tetiklemiş ve BM’nin ülke orjinli bakış açısı insan orjinli bakış açısına evrilmeye başlamıştır. Yaşanan bu paradigma değişikliği sürdürülebilirlik alanında küresel ve kapsayıcı hedefler ortaya koyma ihtiyacını gündeme getirmiş ve bu kapsamda 2001 yılında yürürlüğe giren BM Milenyum Bildirgesinde aşağıdaki Binyıl Kalkınma Hedefleri ya da Milenyum Kalkınma Hedefleri olarak adlandırılan hedefler ortaya koyulmuştur.

- Aşırı yoksulluğu ve açlığı ortadan kaldırmak,
- Evrensel ilkökul seviyesine ulaşmak,
- Cinsiyet eşitliğini desteklemek ve kadınları güçlendirmek,
- Çocuk ölüm oranını azaltmak,
- Anne sağlığını iyileştirmek,
- HIV/AIDS, sıtma ve diğer hastalıklarla mücadele etmek,
- Çevresel sürdürülebilirliği sağlamak,
- Kalkınma için küresel bir ortaklık geliştirmek.

[11] Yasemin Gedik, Sosyal, Ekonomik ve Çevresel Boyutlarla Sürdürülebilirlik ve Sürdürülebilir Kalkınma, International Journal of Economics, Politics, Humanities & Social Sciences, 2020, s.197-215

Binyıl Kalkınma Hedefleri BM üyesi 189 üye tarafından kabul edilmiş olup bu hedefleri kabul eden ülkeler hedeflere yönelik çalışmalarını izlenebilir ve ölçülebilir şekilde yürüteceklerini ve hedeflere 2015 yılında ulaşacaklarını taahhüt etmişlerdir. Ancak her ne kadar bu hedefler kabul ve taahhüt edilmiş olsa da süreç içinde bu hedeflere ulaşma açısından ortaya konulan performansın dünyamızın karşı karşıya bulunduğu sosyal, ekonomik ve çevresel sorunlara beklenen çözümleri getirmekten uzak olduğu anlaşılmış ve bu hedeflerin güncellenmesi fikri ortaya çıkmıştır[12].

Bu doğrultuda 2012 de toplanan BM Rio+20 Sürdürülebilir Kalkınma Konferansında sosyal, ekonomik ve çevresel hedefleri de bütünleştiren daha kapsayıcı hedefler oluşturmak adına Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri Açık Çalışma Grubu kurulmuştur. Grup kuruluşundan itibaren ivedilikle çalışmalarına başlamıştır. Çalışmaların neticesinde ise Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri Açık Çalışma Grubu küresel olarak sürdürülebilir kalkınmanın ve daha iyi bir dünya vizyonunun sağlanması için 2030 yılında ulaşılması planlanan 17 adet Sürdürülebilir Kalkınma Amacı ve bu amaçlara yönelik 169 hedef yayımlamıştır. Bu amaçlar 2015 yılında BM Genel Kurulunda Türkiye'nin de içinde bulunduğu 193 üye ülkenin imzası ile kabul edilmiş ve yürürlüğe girmiştir. Bu doğrultuda taraf ülkeler, taraf ülkelerde faaliyet gösteren işletmeler, sivil toplum örgütleri ve bireyler bu amaçlara yönelik çalışmalarını sürdürmekte ve 2030 yılında daha iyi bir dünya vizyonuna ulaşmaya çalışmaktadır.

[12] Nurettin Peşkiroğlu, 2030 Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri: Küresel Verimlilik Hareketine Doğru, Anahtar, 2016, s.4-10

3.2. MÜCEVHER SEKTÖRÜNÜN SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA AMAÇLARI İLE İLİŞKİLENDİRİLMESİ

Mücevher sektörü, 17 sürdürülebilir kalkınma amacının hepsinin birbiri ile entegre olduğunun farkında olup, bir amaçtaki ilerlemenin diğer amaçlardaki sonuçları etkileyeceğini ve sürdürülebilir kalkınmanın sosyal, ekonomik ve çevresel sürdürülebilirliğin hepsinin birden gerçekleşerek dengeleneceğini kabul etmektedir.

Sürdürülebilir Kalkınma İçin KÜRESEL AMAÇLAR

Sektör olarak 17 amacın tamamına katılmakla birlikte, sektörün en fazla etkiye sahip olacağı amaçlar olarak 6 öncelikli amaç belirlenmiştir. Söz konusu amaçlara aşağıda yer verilmiş olup amaçların mücevher sektörüyle ilişkilendirilmesi bu bölümde yapılmış, ilgili sürdürülebilir kalkınma amaçlarına yönelik hedeflerin belirlenmesi ise hem bu bölümde hem de eylem planı kısmında yapılmıştır.

ÖNCELİKLİ AMAÇLAR

Amaç 4: Nitelikli Eğitim

Kapsayıcı ve hakkaniyete dayanan nitelikli eğitimi sağlamak ve herkes için yaşam boyu öğrenim fırsatlarını teşvik etmek

Hedef 4.4. 2030'a kadar istihdam, insana yakışır işlerde çalışma ve girişimciliğe yönelik teknik ve mesleki becerileri de kapsayan ilgili becerilere sahip gençlerin ve yetişkinlerin sayısının önemli ölçüde artırılması

Hedef 4.7. 2030'a kadar sürdürülebilir kalkınma ve sürdürülebilir yaşam tarzları için eğitim, insan hakları, toplumsal cinsiyet eşitliği, barış ve şiddete başvurmama kültürünün geliştirilmesi, dünya vatandaşlığı ve kültürel çeşitliliğin ve kültürün sürdürülebilir kalkınmaya katkısının takdiri yoluyla bütün öğrenciler tarafından sürdürülebilir kalkınmanın ilerletilmesi için gereken bilgi ve becerinin kazanımının sağlanması

Mücevher sektörü olarak bilgi ve iletişim teknolojileri yeteneğine sahip genç ve yetişkinlerin oranını arttırmayı hedefliyoruz. Cinsiyet eşitliği ve insan hakları da dahil olmak üzere sürdürülebilir kalkınma için eğitiminin; milli eğitim politikalarının, müfredatın, öğretmen eğitiminin ve öğrenci değerlendirmesinin tüm düzeylerinde yaygın hale gelmesini destekliyoruz.

Amaç 5: Toplumsal Cinsiyet Eşitliği

Toplumsal cinsiyet eşitliğini sağlamak ve tüm kadınlar ile kız çocuklarını güçlendirmek

Hedef 5.1. Kadınlara ve kız çocuklarına yönelik her türlü ayrımcılığın her yerde sona erdirilmesi

Hedef 5.5. Kadınların siyasi, ekonomik ve sosyal hayatın karar verme süreçlerine tam ve etkin bir biçimde katılımlarının ve kadınlara karar verme mekanizmalarında, her düzeyde lider olabilmeleri için eşit fırsatlar tanınmasının güvence altına alınması

Mücevher sektöründe kadınların karar verme süreçlerine tam ve etkin bir biçimde katılımlarının ve kadınlara karar verme mekanizmalarında, her düzeyde lider olabilmeleri için eşit fırsatlar tanınmasının güvence altına alınmasını hedefliyoruz. İş birliğini destekleyici, karşılıklı saygıya dayalı, profesyonellik dışı davranışlardan uzak ve ayrımcılığa izin verilmeyen, çalışanlara eşit fırsatların sunulduğu adil ve eşitlikçi iş ortamının sürdürülmesinde sorumluluk sahibiyiz.

Amaç 7: Erişilebilir ve Temiz Enerji

Herkes için karşılanabilir, güvenilir, sürdürülebilir ve modern enerjiye erişimi sağlamak

Hedef 7.2. 2030'a kadar yenilenebilir enerjinin küresel enerji kaynakları içindeki payının önemli ölçüde artırılması

Üretim tesislerimizde %100 yenilenebilir enerji kullanmaya kararlıyız ve ek güneş enerjisi kapasitesi oluşturmak için seçenekleri arayacağız. Ayrıca ofislerimizde, perakende satış mağazalarında ve dağıtım merkezlerindeki enerji tüketimini yenilenebilir kaynaklara dönüştürmeye kararlıyız.

Amaç 8: İnsana Yakışır İş ve Ekonomik Büyüme

İstikrarlı, kapsayıcı ve sürdürülebilir ekonomik büyümeyi, tam ve üretken istihdamı ve herkes için insana yakışır işleri desteklemek

Hedef 8.5. 2030'a kadar gençler ve engelliler de dâhil bütün kadın ve erkeklerin tam ve üretken istihdama ve insana yakışır işlere erişimlerinin sağlanması ve eşit işe eşit ücret ilkesinin tam olarak benimsenmesi

Hedef 8.7. Zorla çalıştırmayı ortadan kaldırmak, modern köleliği ve insan ticaretini sona erdirmek ve çocukların askere alınmaları ve asker olarak kullanılmaları da dâhil çocuk işçiliğinin en kötü türlerinin yasaklanmasını ve ortadan kaldırılmasını güvence altına almak için acil ve etkili önlemler alınması ve 2025'e kadar çocuk işçiliğinin her türünün sona erdirilmesi

Hedef 8.8. Çalışanların haklarının korunması ve özellikle kadın göçmenler olmak üzere göçmen işçiler ve güvencesiz işlerde çalışan insanlar dâhil bütün çalışanlar için güvenli çalışma ortamlarının geliştirilmesi

Ofislerimiz, mağazalarımız ve üretim tesislerimizde çalışanlarımız için güvenli ve sağlıklı çalışma koşulları sağlamaya çalışıyoruz. Bununla birlikte hammadde tedarik ettiğimiz tarafların çalışma koşullarını izliyoruz.

12 SORUMLU ÜRETİM VE TÜKETİM

Amaç 12: Sorumlu Üretim ve Tüketim

Sürdürülebilir üretim ve tüketim kalıplarını sağlamak

Hedef 12.5. 2030'a kadar önleme, azaltma, geri dönüşüm ve tekrar kullanma yoluyla katı atık üretiminin önemli ölçüde azaltılması

Hedef 12.6. Özellikle büyük ve uluslar ötesi şirketler başta olmak üzere şirketlerin sürdürülebilir uygulamaları kabul etmelerinin ve sürdürülebilirlik bilgilerini raporlama döngülerine entegre etmelerinin teşvik edilmesi

Çevresel ayak izimizi azaltmak için sürekli çalışıp geri dönüştürülmüş hammaddeler ve diğer döngüsel uygulamaları kullanarak üretim tesislerimizde su kullanımına ve atık yönetimine odaklanacağız. Düşük karbonlu, döngüsel, kapsayıcı, çeşitli ve adil işletmeler oluşturmak için sektör üyelerimizi yıllık sürdürülebilirlik raporu yayımlamaları konusunda teşvik edeceğiz.

13 İKLİM EYLEMİ

Amaç 13: İklim Eylemi

İklim değişikliği ve etkileri ile mücadele için acilen eyleme geçmek

Hedef 13.2. İklim değişikliğiyle ilgili önlemlerin ulusal politikalara, stratejilere ve planlara entegre edilmesi

Hedef 13.3. İklim değişikliği azaltım, iklim değişikliğine uyum, etkinin azaltılması ve erken uyarı konularında eğitimin, farkındalık yaratmanın ve insani ve kurumsal kapasitenin geliştirilmesi

2053 yılı için net sıfır emisyon hedefi belirleyerek faaliyetlerimizi Paris Anlaşması ve ülkemiz hedefleriyle uyumlu hale getiriyoruz. Sektör üyelerinin karbon ayak izini açıklamasını teşvik ederek sektörün ortak ayak izini nasıl azaltacağımız konusunda üyelerimizin eğitilmesine yardımcı olacağız.

4. AVRUPA YEŞİL MUTABAKATI

Birleşmiş Milletler Çerçeve Sözleşmesi'ne taraf devletler, dünyanın geri dönüşü olmayan sonuçlara sürüklenmesinin önüne geçebilmek amacıyla ve yaşanacak sorunların ulusal sınırların ötesine geçmesi ve her düzeyde uluslararası iş birliği ve koordineli çözümler gerektirmesi sebebiyle Paris Anlaşması'yla ortak bir amaç doğrultusunda bir araya gelmiştir. Paris Anlaşması'nın temel amacı, bu yüzyılda küresel sıcaklık artışını sanayi öncesi seviyelerin 2°C altında tutmak ve mümkünse sıcaklık artışını 1,5°C ile sınırlamaya yönelik çabaları sürdürmektir. Buna ek olarak Anlaşma, ülkelerin iklim değişikliğinin etkileriyle başa çıkma kapasitelerini artırmayı ve düşük sera gazı emisyonları ve iklime dayanıklı bir yol ile tutarlı finansman akışları sağlamayı hedeflemektedir.

Bunu destekler nitelikte iklim değişikliğiyle mücadele, sera gazı emisyonlarının azaltılması, yenilenebilir enerji kullanımının önem kazanması, enerji verimliliği gibi başlıklar başta olmak üzere çevresel ve sosyal sürdürülebilirlik konularında gösterdiği hassasiyet ile bilinen AB, 2019 yılının Kasım ayında bu hassasiyetleri bir adım ileri taşıyarak, çevre ve sürdürülebilirlik konularında kesin ve iddialı adımlar atacağını taahhüdü niteliğindeki inisiyatifler paketi olarak Avrupa Yeşil Mutabakatı'nı (AYM) duyurmuştur.

AYM, Avrupa Komisyonu tarafından 2050 yılına kadar Avrupa'yı iklim nötr ilk kıta yapmak amacıyla yayımlanmıştır. AYM ile sera gazı emisyonlarının öncelikle 2030 yılına kadar en az %55 azaltılması ve 2050 yılında ise net sıfır sera gazı emisyonuna ulaşılması hedeflenmektedir. Kısaca ifade edecek olursak AYM oldukça geniş bir zamana yayılan kapsamlı bir yeşil ekonomiye geçiş planıdır ve Avrupa Yeşil Mutabakatı ile birlikte AB için Yeşil Düzen olarak da adlandırılan yeni bir dönem başlamıştır. AYM ile AB, 2050 yılında karbon nötr bir kıta olmayı ve yatırım fonlarının da desteğini alarak yeni bir ekonomik kalkınma stratejisi izlemeyi ana hedef olarak belirlemektedir. Her ne kadar bu ana hedef AB tarafından ortaya koyulmuş olsa da yalnızca AB ülkelerini kapsamamaktadır.

AYM, AB'nin 2050'ye kadar net sera gazı emisyonlarının sıfırlanması, ekonomik büyümenin kaynak kullanımına bağlılığının sona erdirilmesi ile kimsenin ve hiçbir bölgenin geride bırakılmaması temel hedeflerini içeren, sürdürülebilir ekonomiler için bir yol haritası ve büyüme stratejisidir.

AB, bu yol haritası ve stratejilerin mevcut sistemlerle eşgüdüm halinde ilerleyebilmesi noktasında vurgulayarak dönüşümün dijitalleşme ile bir bütün olacağını ifade etmektedir. Bu noktada dijital dönüşüm, stratejik düzeyde ölçümlerin yapılması, verilerin toplanması ve yayılması, matematiksel modellerin oluşumu ve analizi, kanıta dayalı karar alma gibi sistematlere hizmet edecektir.

AYM, emisyonları azaltmaya giden yolda yeni iş imkânları yaratarak ekonomiyi de hareketlendirmeyi hedeflemektedir. Tanımlanan hedefler kapsamında bu büyüme stratejisi aşağıda yer verilen 7 politika alanı altında kurgulanmıştır.

- Temiz enerji
- Sürdürülebilir sanayi
- İnşaat ve renovasyon
- Tarladan sofraya
- Kirliliğin ortadan kaldırılması
- Sürdürülebilir hareketlilik
- Biyoçeşitlilik

Paris Anlaşması'nın uygulamasına yönelik en somut planların AB tarafından AYM ile yapıldığı gözlemlenmektedir. 2050 yılına kadar karbon salımının nötr olması hedefinin bir göstergesi olarak 2021 yılının Temmuz ayında açıklanan "55'e Uyum" (Fit for 55) paketi ile birlikte somutlaşmaya başlamıştır. Bu kapsamda, ileri seviyeye çıkarılacak emisyon azaltımı önlemleri nedeniyle yoğun enerji üretiminin AB sınırları dışına çıkmasının (karbon kaçağı) ve bunun sonucunda AB ekonomisinin negatif etkilenmesinin önlenmesi için "Sınırdaki Karbon Düzenlemesi Mekanizması" (SKDM) üzerinde bir hazırlık yapılmaktadır.

Böylelikle kendi Emisyon Ticaret Sistemi (ETS) olan ve karbon emisyonlarını halihazırda ücretlendiren ülkelerin tahsil ettiği ücretlerin, ihracatta AB ülkeleri sınırında da geçerli sayılacağı değerlendirilmektedir. Fakat ilgili ülkede ETS yoksa, ücretin doğrudan ihracat yapılacak AB ülkesi sınırında tahsil edileceği ifade edilmektedir. Taslak olarak yayınlanan SKDM Yönetmeliği'nin 2023'te yürürlüğe girmesi planlanırken, ilk olarak demir-çelik, çimento, alüminyum, gübre, elektrik ve hidrojen sektörlerinin bu kapsama alınacağı belirtilmiştir. 2025'e kadar bir geçiş dönemi yoluyla SKDM'nin aşamalı olarak uygulanması hedeflenmektedir. 2026'dan itibaren ise SKDM'nin tam olarak yürürlüğe girmesi beklenmektedir.

Konuyu daha iyi ifade etmek açısından, 2021 yılı başında ton karbondioksit eşdeğeri (CO₂e) 30 Euro civarındayken Nisan 2023 itibarıyla 100 Euro civarlarında seyretmektedir. Bu yükseliş 2018-2022 yılları arasında emtiaların yıllık getiri performansına da yansımış, pek çokları arasında son 5 yılda değeri en çok artan emtia "AB karbonu" olmuştur. Bu durum, ilk etapta öncelikli sektörler ve sonrasında tüm reel sektörün üzerinde çok ciddi finansal etkiler yaratacak önemli bir konudur.

AB ülkelerinin yanı sıra bu ülkelerle ekonomik irtibatı olan tüm ülke ve ticaret aktörlerinin ulaştırma, gıda, tarım, sanayi ve altyapı başta olmak üzere bütün politikalarını etkilemekte ve tüm politikaların iklim ile çevrenin korunması ekseninde şekillendirilmesini zorunlu kılmaktadır. Bu bağlamda AB tarafından önce AYM kabul edilmiş olmakla birlikte bu Mutabakatı takiben diğer aktörleri etkilemesi belenen AB İklim Yasası olmak üzere birçok hukuki ve ekonomik düzenleme yapılmaya devam etmektedir.

AB'nin yeşil düzen/yeşil ekonomi politikalarının, AB ile Gümrük Birliği ortaklığı olan ve aynı zamanda 1999 Helsinki Zirvesi'nden bu yana AB aday ülke statüsünde bulunan ülkemizi de yakından etkilemesi beklenilmektedir. Nitekim Türkiye'nin bir iklim kanunu taslağı üzerinde çalışarak bunu TBMM gündemine taşıması, Paris İklim Anlaşmasını onaylaması, Avrupa Yeşil Mutabakatı kapsamındaki ulusal çalışmalarını organize edebilmek için Yeşil Mutabakat Eylem Planı'nı hazırlaması, sınırda karbon düzenleme mekanizmasına kolay uyum sağlamak için bir emisyon ticaret sistemi oluşturmaya çalışması ve Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın adının Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı olarak değiştirilmesi yeni yeşil düzenin Türkiye'deki bazı yansımaları olarak karşımıza çıkmaktadır.

Kuşkusuz Türkiye'nin devlet bazında ve makro düzeyde dahil olduğu bu uyum sürecine, Türkiye'de bulunan ve fakat uluslararası arenada başarıyla faaliyet gösteren mücevher sektörünün de dahil olmaması düşünülemez. Nitekim yeni global dünyanın bir süjesi olan ticaret aktörlerinin, bu uyum sürecini kaçırmaları ya da çevresel duyarlılıktan kaçınmaları halinde, yakın gelecekte zararlara uğraması veya en iyi ihtimalle yasal ya da ekonomik zorluklara karşı karşıya kalması kaçınılmazdır. Dolayısıyla yeni, global, yeşil ve sürdürülebilir dünya ile uyumu yakalamayı hedefleyen mücevher sektörünün sürdürülebilirlik eylem planlarının Avrupa Yeşil Mutabakatı kapsamında yapılan mevzuat düzenlemelerine uyum sağlaması için ise kuşkusuz ki mezkur düzenlemelerden sektör üyelerinin haberdar olması gerekmektedir.

5. TİCARET BAKANLIĞI YEŞİL MUTABAKAT EYLEM PLANI

AB, sadece bir iklim politikası olmaktan öte aynı zamanda ekonomik bir dönüşüm programı olarak kurguladığı Avrupa Yeşil Mutabakatı'nı (Green Deal) 11 Aralık 2019 tarihinde yayımlamıştır[13]. AB bu mutabakatla birlikte 2050 yılında iklim-nötr ilk kıta olma hedefini ortaya koymuş ve bu hedefe ulaşmak için de yeni bir ekonomik büyüme stratejisi benimsemiştir. AB bu yeni ekonomik büyüme stratejinin temelinde ise iklim değişikliğinin yer aldığını deklare etmiştir.

Geniş kapsamlı bir düzenleme alanını içeren mutabakatın yayımlanmasıyla birlikte ise başta AB ülkeleri olmak üzere mutabakattan etkilenecek tüm ülkeler aksiyon almaya başlamıştır. Bu aksiyonlar kimi ülkelerde bir uyum paketi mahiyeti taşıırken kimi ülkelerde ise uyumun da ötesine geçerek ulusal politikalar halini almıştır.

Bilindiği üzere 1999 Helsinki Zirvesi'nden bu yana ülkemiz AB aday ülkesi statüsünü taşımakta ve bu kapsamda AB müktesebatına uyum sağlamak için çalışmalarını sürdürmektedir. Bunun dışında ülkemizin AB ile ticaret hacmi 2022 yılında 196,4 milyar ABD dolarına ulaşmıştır. Ayrıca ülkemiz 2022 yılında AB'ye 103,1 milyar ABD doları ihracat gerçekleştirmiştir[14]. Dolayısıyla dış ticaretinin büyük kısmını AB ile gerçekleştiren ülkemiz ve işletmelerimiz politikalarını oluştururken AB düzenlemelerini göz önünde bulundurmalıdır. Böylelikle hem AB ile entegrasyonumuzun sağlanacağı hem de uluslararası arenada rekabetçiliğimizin artacağı düşünülmektedir. Bu kapsamda Avrupa Yeşil Mutabakatı'na ve yeşil dönüşümle ilgili diğer küresel düzenlemelere uyum sağlamak adına T.C. Ticaret Bakanlığı koordinasyonunda kamu ve özel sektörün yoğun katılımıyla "Yeşil Mutabakat Eylem Planı" 16 Temmuz 2021 tarihli Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

[13] Yeşil Mutabakat Eylem Planı, 2021, <https://ticaret.gov.tr/data/60f1200013b876eb28421b23/MUTABAKAT%20YE%C5%9E%C4%B0L.pdf>, (Erişim Tarihi, Nisan 2023)

[14] Türkiye'nin ihracatında ve ithalatında AB ilk sırada yer alıyor, 2023, <https://www.dunya.com/gundem/turkiyenin-ihracatinda-ve-ithalatinda-ab-ilk-sirada-yer-aliyor-haberi-687347#:~:text=200%20milyar%20dolara%20yakla%C5%9Fan%20ticaret%20hacmi&text=AB%2C%202022%20y%C4%B1l%C4%B1nda%20103%2C1,ihracat%C4%B1nda%20ilk%20s%C4%Bırada%20yer%20al%C4%B1yor.>, (Erişim Tarihi, Nisan 2023)

Yeşil Mutabakat Eylem Planı yalnızca Avrupa Yeşil Mutabakatı'nı temel almamakta, yeşil dönüşümün ve küresel sisteme uyumun sağlanması için daha makro bir bakış açısını yansıtmaktadır. Bu doğrultuda plan kapsamında;

- Sınırdaki karbon düzenlemeleri,
- Yeşil ve dögüsel bir ekonomi,
- Yeşil finansman,
- Temiz, ekonomik ve güvenli enerji arzı,
- Sürdürülebilir tarım,
- Sürdürülebilir akıllı ulaşım,
- İklim değışikliği ile mücadele,
- Diplomasi ve
- Avrupa Yeşil Mutabakatı bilgilendirme ve bilinçlendirme faaliyetleri

isimli 9 başlık altında 32 hedef ve 81 eylem belirlenmiştir. Ayrıca Yeşil Mutabakat Eylem Planı'nın akamete uğramadan başarıya ulaşabilmesi için ise teknik bilgisi haiz uzmanlardan müteşekkil ihtisas çalışma grupları oluşturulmuştur.

6. MÜCEVHER SEKTÖRÜNDE SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK

Mücevher sektörü kapsamlı bir değişim geçirmektedir. Daha önce çevreye duyarlı ve cesur birkaç yenilikçinin ürün tasarımı tercihleri, şimdi sektördeki neredeyse tüm şirketleri kapsayan bir ana akıma dönüşmektedir. Mücevher sektöründe faaliyet gösteren şirketler, tüketicilerin taleplerine ve yeni yasal gerekliliklere uyum sağlamak için sürdürülebilirlik konusunu uzun vadeli stratejilerine dahil ederek yaklaşımlarını ve zihniyetlerini giderek daha fazla değiştirmektedir. Mücevher tasarımında ve üretiminde sürdürülebilirliğe daha fazla odaklanılmaktadır.

Mücevher sektöründe faaliyet gösteren işletmeler, çevresel etkilerini azaltırken yeni ürünler yaratmak ve hizmetleri iyileştirmenin alternatif yollarını bulmak için hem dijital alanda deneyimli oyuncularla hem de yenilikçi girişimlerle stratejik ortaklıklar kurmaktadır. İnovasyon, moda ve lüks endüstrisinde değişimin en önemli faktörü olmuştur.

6.1. ÜRÜNDE KULLANILAN KİMYASALLAR VE SU YÖNETİMİ

Kimyasallar mücevher sektörü üretiminde kritik bir girdi olup, özellikle üretim sonrası su ile atılması sebebiyle özel dikkat gerektiren bir husustur. Üretimde kullanılan kimyasallar dışarıya boşaltılmadan önce arıtılması gereken atık su üretebilmektedir. Su kalitesi düzenlemelerine uyulmaması, yasal uyum veya davalardan kaynaklanan yasal masraflar ile sonuçlanabilmektedir.

Su kıtlığı ve su maliyetindeki geçmişten günümüze meydana gelen artışlar ve devam eden artış beklentileri (nüfus artışı ve göçler, kirlilik ve iklim değişikliğinden kaynaklanan aşırı tüketim ve kısıtlı kaynaklar nedeniyle), su yönetiminin artan önemini göstermektedir. Su kıtlığı, yoğun su kullanan şirketler için daha yüksek operasyonel risklere neden olmakta, ayrıca su tedarik maliyetlerini ve sermaye harcamalarını artırabilmektedir.

Artan verimlilik ve diğer su yönetimi stratejileri yoluyla su kullanımının ve tüketiminin azaltılması, zaman içinde işletme maliyetlerinin düşmesini sağlamakta ve yasal düzenleme, su kıtlığı ve toplumsal tepki kaynaklı finansal etkileri azaltabilmektedir.

6.2. TEDARİK ZİNCİRİNDEKİ ÇEVRESEL ETKİLER

Mücevher sektörünün küresel tedarik zinciri, esas olarak su tüketimi ve su kirliliği yoluyla çevresel dışsallıklara önemli ölçüde sebep olmaktadır. Su kirliliği, yoğun su kullanılan üretim süreçleri sırasında kimyasalların deşarjından kaynaklanır. Bu etkiler, sektördeki şirketlerin itibarına zarar verme ve zaman içinde maliyet yapılarını etkileme potansiyeline sahiptir. Bu noktada izleme, denetleme ve katı standartlar yoluyla tedarikçilerle ilişki kuranlar, uzun vadede hissedar değerini korumak için daha iyi konumlanmaktadır.

6.3. TEDARİK ZİNCİRİNDEKİ ÇALIŞMA KOŞULLARI

Mücevher sektörünün tedarik zincirinde işçilere yönelik muamele ve işçi haklarının korunması tüketiciler, düzenleyiciler ve sektörde faaliyet gösteren şirketler arasında artan bir endişe kaynağıdır. Bu noktada en çok edilmesi gereken hususlar; çalışan sağlığı ve güvenliği, adil ücret, çocuk işçiliği ve zorla çalıştırmadır. Şirketler bu hususlardaki olumlu performansını artırmaya devam etse de sektörün tedarikçiler, taşeronlar, işçi bulma firmaları ve yarı zamanlı işçilerden oluşan çok katmanlı bir sisteme bağlı olması yönetimi zorlaştırmaktadır.

Sektördeki şirketler genel anlamda doğrudan maliyetlerin en düşük olduğu ülkelerdeki tedarikçilerle sözleşme yaptığından, sektörün girdileri genellikle işçileri koruyan sınırlı düzenlemelerin veya yaptırımların olduğu ülkelerde üretilmektedir. Bu durum, bir şirketin kısa ve uzun vadeli maliyetler ve satışlar üzerindeki itibar risklerine ve etkilerine maruz kalmasını artırabilmektedir. Bu tür etkiler, yüksek profilli güvenlik veya iş kazalarına kaynaklı artan düzenleme ve uygulamalardan, grevler ve diğer iş gücüyle ilgili iş durdurmalarından kaynaklanan üretim kesintilerinden veya bu tür olaylarla ilişkili şirketlerden talebin uzaklaşmasından kaynaklanabilmektedir. Bu nedenle, güçlü tedarik zinciri standartlarına, izleme ve işgücü endişelerini gidermek için tedarikçilerle iş birliğine sahip şirketler, uzun vadede hissedar değerini korumak için daha iyi konumdadırlar.

6.4. HAMMADDE TEDARİKİ

Mücevher sektöründeki şirketler, nihai ürünleri için temel girdiler olarak çok sayıda hammaddeye ihtiyaç duymaktadır. Söz konusu hammaddeler genel olarak değerli taşlar ve metaller gibi girdilerden oluşmaktadır. Sektörün tedarik zincirinin faaliyet gösterdiği bölgelerdeki iklim değişikliği, arazi kullanımı, kaynak kıtlığı ve çatışmalar gibi çevresel ve sosyal faktörler, sektörün güvenilir girdi tedarik etme becerisini giderek daha fazla şekillendirmektedir. Buna karşılık, bu faktörler hammadde kıtlığı, tedarik kesintileri, fiyat oynaklığı ve itibar riskleri gibi iş risklerini etkileyebilmektedir.

Şirketler, tedarikçilerle ilişki kurarak, tedarik zincirindeki görünürlüğü artırarak, sertifikasyon standartlarını kullanarak ve/veya geri kazanılmış ikincil hammaddeler gibi yenilikçi alternatif malzemeler tedarik ederek bu riskleri yönetebilmektedirler. Bu hususları proaktif bir şekilde yöneten şirketlerin, marka itibarlarını geliştirmesi ve yeni pazar fırsatlarını arttırmasıyla birlikte fiyat dalgalanmalarına ve potansiyel tedarik kesintilerine maruz kalmasının azalması muhtemeldir. Bunun gerçekleştirilememesi, azalan marjlara, kısıtlı gelir artışına ve/veya daha yüksek bir sermaye maliyetine yol açabilmektedir.

Bununla birlikte, hammadde olarak kullanılacak olan değerli metaller ve değerli taşların çıkartıldığı maden bölgelerinin yoğunlukla çatışmalardan etkilenen bölgelerde yer alması, hammaddeye erişimi zorlaştırmaktadır. Bu noktada, sektörün hammadde ihtiyacını karşılamak ve aynı zamanda da sektörün etkilendiği uluslararası standartlara uyumlu hareket etmesi adına Borsa İstanbul tarafından, OECD'nin Çatışmalardan Etkilenmiş ve Yüksek Riskli Bölgelerin Madenlerine İlişkin Sorumlu Tedarik Zinciri için Uyum Rehberi'ni esas alan, sorumlu kıymetli maden tedarik zincirine ilişkin usul ve esaslar belirlenmiş olup, bu düzenlemelerle birlikte sektörümüzdeki şirketler kıymetli maden tedarikinde uluslararası kurallara uyum sağlamaktadır. Sorumlu kıymetli maden tedariki özetle, kıymetli madenler tedarik edilirken, madenden nihai tüketiciye kadarki her bir kıymetli maden tedarik zincirinin; insan haklarına saygılı, zorla çalıştırma ve çocuk işçi çalıştırma yasağına uygun, suç gelirlerinin aklanması ve terörün finansmanına katkıda bulunmayan, vergi kaçırmayan, çevre ve insan sağlığına zarar vermeyen, çevre, sosyal ve yönetim konularında sürdürülebilir anlayış ve yaklaşımı benimseyen ve paydaşlarına bunu temin eden bir tedarik zinciri bütünüdür. Bu nedenle sektörümüzde faaliyet gösteren her bir kıymetli metal tedarik zinciri oyuncusunun söz konusu kurallara uyumlu olarak faaliyet göstermesi önemlidir.

Öte yandan, sektörümüzün diğer bir hammadde ihtiyacı olan kıymetli taşlar ile ilgili de sektöre uluslararası bir kimlik kazandırmak, kredi imkânlarının artmasını sağlamak, elmas ve kıymetli taş işlemleri yapan dünyadaki kişi ve kuruluşlarla organize bir yapıda ticaret imkânı sağlamak üzere Borsa İstanbul, Kimberley Süreci Sertifika Sisteminde ithalat ve ihracat otoritesi olarak belirlenmiştir. Buna göre, ham elmasın ithal ve ihrac işlemlerini Kimberley Süreci Sertifika Sistemi çerçevesinde yürütmeye ve ibraz edilen sertifikaların Kimberley Sürecine ilişkin belgelerde belirtilen asgari standartları taşıyıp taşımadığını incelemeye, katılımcı ülke ihracat otoritesi nezdinde sertifikaların teyidini almaya ve sertifika düzenlemeye Borsa İstanbul A.Ş. yetkili kılınmış olup, ham elmas ve kıymetli taş ithalatı yapılırken, çatışma bölgesi elmaslarının ülke pazarlarına girişi engellenmekte, yasal elmas endüstrisi korunmakta ve Kimberley Sürecine dahil olmayan ülkelerden tedarik edilmediği kontrol edilmektedir. Bu nedenle sektörümüzde faaliyet gösteren her bir ham elmas ve kıymetli taşlar tedarik zinciri oyuncusunun söz konusu kurallara uyumlu olarak faaliyet göstermesi önemlidir.

Söz konusu kurallar, ülkemize kıymetli metal ve kıymetli taşlar ile ilgili hammadde tedarikinin, insan haklarına saygılı, çatışmalardan etkilenmeyen ve herhangi bir suç faaliyetini desteklemeyen, etrafındaki çevresel ve sosyal faktörlerden olumsuz etkilenmeyen bir tedarik modeli olmasını ve sektöre güvenilir girdi olabildiğini sağlamaktadır. Biz de Mücevher İhracatçıları Birliği olarak, sektörümüzün bu kurallara uyum konusunda farkındalığının artması ve faaliyetlerinde uygulaması için gerekli katkılarda bulunmaya devam etmekteyiz.

7. MÜCEVHER SEKTÖRÜNDE DÖNGÜSEL EKONOMİ

Mücevher sektörü halihazırda dögüsel ekonomi ve Sürdürülebilir Kalkınma Amaçlarını (SKA) yeşil ekonomik oluşum ve dönüşümün bir parçası olarak kullanmaktadır. Sektör, sera gazı emisyonları ve su ayak izinin azaltılmasını da içeren geniş bir üretim ve hizmet yelpazesine sahiptir. Bu doğrultuda sektör çevresel sonuçları azaltmak için ürün yaşam dögüsü boyunca hammadde ve atıkların üretim süreci tarafından yönetilmesini hedeflemektedir. Dolayısıyla da sektörün ürün yaşam dögüsündeki kayıpların azaltılmasına yönelik onarım, restorasyon, yenileme, yeniden kullanım ve hatta yeniden düşünmeyi kapsayan çalışmaları gerçekleştirmesi gerekmektedir. Böylelikle, farklı süreçlerin verimliliğinin de artırılacağı düşünülmektedir. Çünkü dögüsel ekonomi, üretimden kaynaklanan atıkları ve maliyetleri azaltarak uzun vadeli büyümeyi teşvik etmektedir [15].

Şekil 2: Mücevher ve Kuyumculuk Sektörü Dögüsü

Dögüsel ekonomi, ürün geliştirme ve üretim sürecinin başlangıcı olan tasarım aşamasından itibaren mücevher ve kuyumculuk sektöründe kullanılmaya başlanmıştır. Geleneksel tasarım genellikle ürün büyümesine ve tüketici talebine odaklanmaktadır. Ancak sürdürülebilir tasarımın anahtarı, geleneksel enerji kullanımını en aza indirme hipoteziyle tasarım yapmak ve etik kaynaklardan değerli taşlar kullanmaya odaklanmaktır. Böylelikle şeffaf tedarik ediniminden başlayarak çevre dostu süreçlere bağlı kalınması temin edilmiş olur. Bu şekilde başlayan süreç enerji kayıplarını ve atıkları en aza indirmeye ve çevre dostu ambalaj kullanmaya da odaklanarak ürünlerden kaynaklanan çevresel etkileri azaltmayı hedefler. Ayrıca geri dönüştürülmüş değerli madenler, değerli maden madencilğine kıyasla %99 daha az kirlilik yaymaktadır. Şu anda dünyanın tanınmış mücevher markalarının birçoğu işlerini bu konsept altında yürütmektedir. Bu da ilk üretimden sonra sektör temsilcilerinin ele alması gereken başka bir önemli konu olarak karşımıza çıkmaktadır.

[15] Circular Economy for Sustainable Gem and Jewelry Industry <https://infocenter.git.or.th/en/article/article-20211029>

Dünya çapında birçok ülke döngüsel ekonomiyi benimsemiş bulunmaktadır. Çevre ile dengeli bir birlikteliğe dayanan bu ekonomik model; ekonomik değer yaratmayı ve yaşam kalitesinin artırılmasını sağlamıştır. Mücevher ve kuyumculuk sektörü de çevresel etkileri azaltmak için bu modeli tedarik zinciri boyunca uygulamaktadır. Modelin uygulanması, farkındalık yaratmak ve savurgan tüketimi sürdürülebilir tüketime dönüştürerek uzun süre yeterli kaynağa sahip olmamızı sağlamak için tüm sektörlerin işbirliğini gerektirmektedir.

7.1. SEKTÖRÜN YAŞAM DÖNGÜSÜ ANALİZİ

Yaşam Döngüsü Analizi (LCA), kurumsal sürdürülebilirliği yönetmek için uluslararası standartların mevcut olduğu en köklü araçlardan biridir. ISO 14040 Yaşam Döngüsü Değerlendirmesini "bir ürün sisteminin yaşam döngüsü boyunca girdilerinin, çıktıların ve potansiyel çevresel etkilerinin derlenmesi ve değerlendirilmesi" olarak tanımlamaktadır (ISO: Cenevre, 2006)[16]. Kuruluşlar, Yaşam döngüsü analizi modeli yardımıyla uzun vadeli çevresel etkilerini daha iyi anlar ve yönetirler. "Yaşam döngüsü analizi, şirket faaliyetlerinin, süreçlerinin ve ürünlerinin toplam etkisini belirlemek için de değerli bir çerçeve sağlar. Bu kapsamda şirketler ürünlerin, süreçlerin, hizmetlerin ve diğer faaliyetlerin tüm yaşam döngüsü üzerindeki etkisini inceleyerek, sürdürülebilirliği ve finansal performansı iyileştirmek için bu faaliyetleri yeniden tasarlayabilirler" [17]. Bu arada yaşam döngüsü analizi ile şirketler, faaliyetlerinin maliyet ve faydalarını daha iyi anlamak için bir yapı da oluşturabilirler.

Bu konuda sektör için altın örneğinin verilmesinin faydalı olduğunu düşünmekteyiz. Bilindiği üzere altın öncelikle ham bir şekilde bankalardan satın alınmaktadır. Bu ilk hammadde tedarikinden sonra ise altın tasarımı tüketici talepleri noktasında şekillenmekte ve nihai ürüne yönelik tasarım gerçekleştirilip altının saflığı değiştirilmektedir. Özellikle saflığın değiştirilmesi altının 24 karattan en çok kullanılan 18 ve 14 karat seviyelerine kadar çeşitli karatlara dönüştürülmesi anlamına gelmektedir[18].

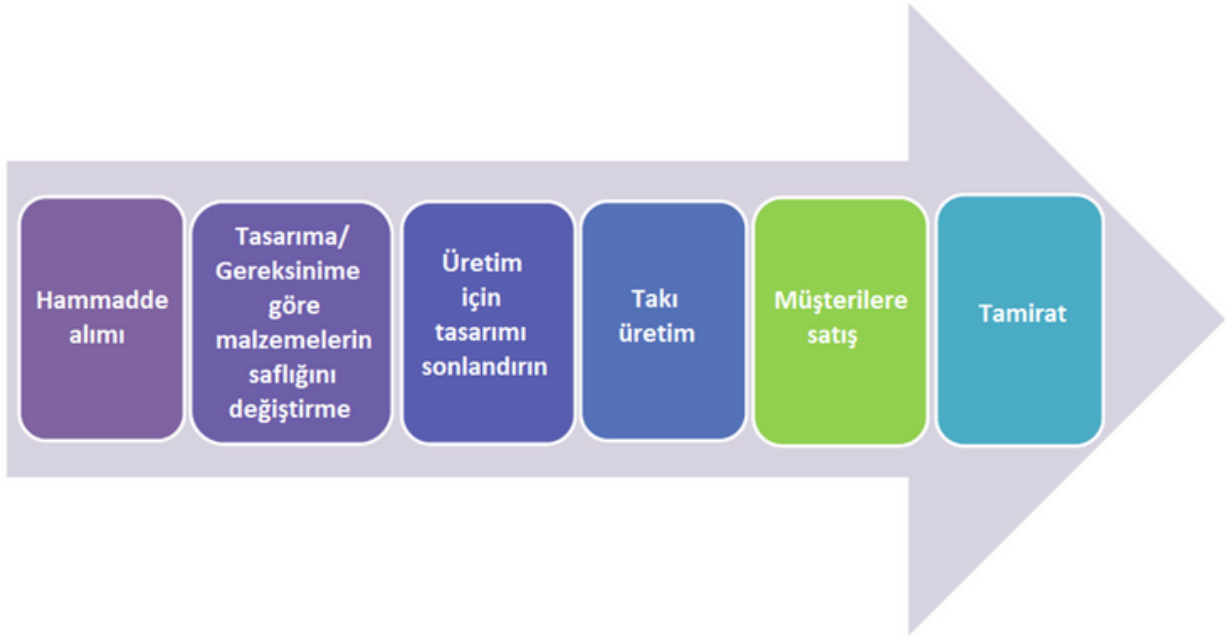
[16] ISO: Geneva, S., 2006. Environmental Management-Life Cycle Assessment. Principles and Framework (ISO 14040).

[17] Daniel C. Etsy, A. S. W., 2009. Green to Gold: How Smart Companies Use Environmental Strategy to Innovate, Create Value, and Build Competitive Advantage. Hoboken, NJ: John Wiley & Sons Inc..

[18] Gurung, P. 2019. Intergating Sustainability into Jewelry Business Case: X – Jewelers, Y. Lisans Tezi. MBA – International Business Management.

Mücevher üretiminin tipik süreci ('Beşikten mezara' döngüsü) aşağıdaki gibidir:

Şekil 3: LCA Modeline Dayalı Değerli Metal-Mücevher Yaşam Döngüsü

Bu bağlamda yukarıda bahsedilen örnek şirketin kuyumculuk işiyle ilgili başlıca çevresel ve sosyal sorunları genellikle dış çevreden, yani madencilik ve bunun işlenmesinden kaynaklanmaktadır. Yapılan araştırmalar göstermektedir ki (bkz. Şekil 3), örnek şirketin yaşam döngüsünün başlangıç noktası, mücevher üretmek için değerli metal (altın, gümüş vb.), değerli taşlar (elmas, safir vb.) ve yarı değerli taşlar (ametist, topaz, yakut vb.) gibi malzemelerin satın alınmasıdır.

Görüşme ve gözlem sonuçlarına göre, mücevherat üreticileri ve tedarikçileri, mücevherat üretimi için gereken kaynağın çoğunu bankalardan ya da diğer benzer kaynaklardan temin ettikleri için dış çevrelerinin etkisinin tam olarak farkında değillerdir. Çünkü bu üreticiler doğrudan madencilik ve kaynak çıkarma faaliyetlerine dahil değillerdir. Ancak yaşam döngüsü analizi ve üretimin sürdürülebilirliğinin değerlendirilmesi için şirketin faaliyetlerini göz önünde bulundurarak tüm doğrudan ve dolaylı faktörleri dikkate alması gerekmektedir. Bu bağlamda üretici veya tedarikçi her ne kadar malzemeleri bankalar, yerel tedarikçiler gibi dolaylı kaynaklardan temin etse de, hammaddenin kalite ve etik sertifikasını temin etmeleri oldukça önemlidir.

7.2. SEKTÖRÜN ENERJİ YÖNETİMİ

Yapılan gözlemler sektörün üretim ve işleme için kullandığı enerji kaynaklarının mevcut durumda geleneksel enerji kaynaklarına dayandığını göstermektedir. Ancak süreç içinde sektörün enerji kaynakları ile makine ve teknoloji alanlardaki seçimlerini yavaş yavaş yenilenebilir kaynaklarına dönüştürmeye başladığı görülmektedir.

Bilindiği üzere sektörün üretim süreci hammaddelerin satın alınmasıyla başlamakta ve ürünlerin müşteriye nihai satış ve dağıtım ile de sona ermektedir. Ayrıca satış sonrası gerçekleştirilen hizmet onarımı ve yeniden kullanımın da üretim sürecinin bir parçası olarak kabul edilmesinin faydalı olacağı düşünülmektedir. Bu kapsamda mücevher üretimi için kullanılan makineler, örneğin lazer kesici, enerji kullanmakla birlikte manuel yöntemle göre daha hızlıdır. Dolayısıyla, enerji kaynağı temiz/ekolojik ise, örneğin rüzgâr ve güneş enerjisi kullanılıyorsa, her iki yöntemin birleştirilmesi daha verimli sonuçlar doğurabilecektir. Ayrıca, 3D baskı gibi yeni teknolojilerden yararlanmak malzeme verimliliği, tasarım, özelleştirme ve süreç optimizasyonu için faydalı olabilmektedir.

7.3. EKO TASARIM

Eko-tasarımlar, dünya üzerinde sıfır etkiye sahip olmanın yanı sıra geçmişteki bozulmayı ileri dönüşüm yoluyla düzeltmek için oldukça iyi düşünülmüş tasarımlar olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu doğrultuda sektör şirketlerinin süreçleri gözlemlendiğinde, ürün tasarımlarının müşteri talebine dayandığı görülmektedir. Dolayısıyla sektörün eko tasarımı gerçekleştirebilmesinin yolu tüketime yaklaşmak ve sıfır emisyonlu tasarım üretmekten geçmektedir[19]. Bu bağlamda sürdürülebilirliği tesis etmek için eko-tasarımın ürün, ambalaj ve süreçler dahil olmak üzere tüm sisteme uygulanması gerekmektedir.

Her ne kadar müşterilerin zevkleri tasarım açısından farklılık gösterse de pazarda minimalist ve eko-tasarımın yükseliş trendi yakaladığı gözlemlenmektedir. Yapılan araştırmalara göre, eko-verimli ve minimalist tasarımların atıkları azaltma ve geri dönüştürülme esnekliklerinin bulunduğu tespit edilmiştir. Öte yandan, süreçlerin, firmalara uzun vadede eko-avantaj sağlayacak ve daha az enerji kullanacak şekilde yeniden tasarlanması da oldukça önemlidir.

[19] McDonough, W. a. M. B., 2002. Cradle to Cradle: Remaking the Way We Make Things. New York: North Point Press.

7.4. SEKTÖRDE GERİ DÖNÜŞTÜRÜLEBİLİRLİK

Sektörde geri dönüşüm genellikle ya eski mücevherleri onarmak ya da yeni bir tasarım oluşturmak için eski mücevherleri tamamen rafine ederek (eritip işleyerek) ham hale getirip yeniden kullanmak anlamına gelmektedir. Bu doğrultuda oldukça önemli olan rafine etme işleri, safsızlıkları gidermek için diğer malzemeleri karıştıran uzmanlar tarafından yapılmalıdır. Sektörde en çok geri dönüştürülebilen malzemeler altın ve gümüş iken, yarı değerli taşlar verimli bir şekilde geri dönüştürülmek için çok hassastır.

Altın ve gümüş geri dönüştürülerek birden çok defa yeniden kullanılabilir. Dolayısıyla altın ve gümüş defalarca ham forma dönüştürülür ve bu noktadan sonra yeni üretim hammaddeden üretimle farklılaşmaz.

Tasarımcılara göre, gümüş ve altın gibi metallerin 'atık' kısımları stüdyo tarafından yeniden kullanılmak üzere toplanmaktadır. Dolayısıyla metal, mücevher yapımında en çok yeniden kullanılabilen malzemedir.

7.5. İKİNCİL HAMMADDE KULLANIMI

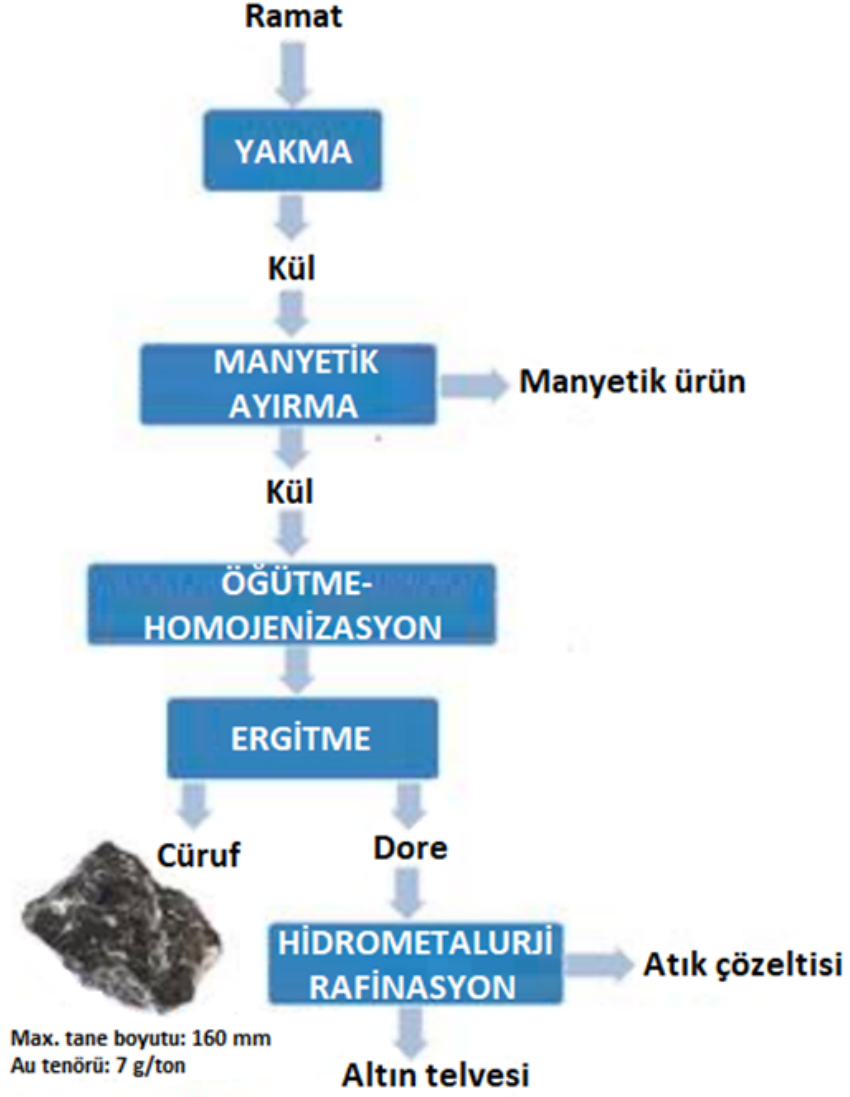
Altın; kimyasal ve fiziksel özellikleri nedeniyle sadece mücevher olarak ve yatırım için değil, elektrik elektronik, iletişim, havacılık, dişçilik ve sağlık sektörüne kadar birçok alanda kullanılan değerli bir metaldir. Sektörde altının işlenmesi sırasında yere dökülen ve parlatma ile temizleme aşamalarında oluşan artık altın/gümüş tozları ramat olarak tanımlanmaktadır [20].

Altının birincil kullanım alanının mücevherat sektörü olduğu bilinen bir gerçektir. 2022 yılı verilerine göre dünya genelindeki altın talebi 4.742 ton olup, bunun 2.190 tonunu (%46,2) mücevherat/kuyumculuk sektörü oluştururken, bunu 1.218 ton (%25,7) ile külçe ve sikke altınlar, 1.136 (%23,9) ton ile merkez bankaları/diğer finansal kuruluşlar ve 309 ton (%6,5) ile teknoloji sektörü izlemektedir.

Altın cevherinin mineralojik özellikleri, bu soy metalin kazanılması için uygulanacak birim yöntemleri belirlediğinden, ikincil altın kaynaklarından altın/gümüş kazanımında kullanılan prosesler birincil altın kaynaklarından oldukça farklılaşmaktadır. Bundan dolayı geri dönüşüm maliyetleri ve ramatların düşük altın/gümüş içerikleri dikkate alınarak, ramatlardan altın/gümüş elde etmek için ülkemizde küçük ölçekli ramatçı atölyelerinde genellikle piro-metalurjik yöntem tercih edilmektedir. Bu cürüflarda kalan altın/gümüşü uygun/işletilebilir proses veya proses dizinleri ile geri kazanmak, atığın, bertaraf maliyetini ve enerji kullanımını azaltıp fırın ömrünü uzattığından hem ekonomik açıdan hem de atık bertarafı yönünden büyük önem az etmektedir.

[20] Sabah E. ve Oruç Şapçı F., "Ramat geri kazanım prosesinde açığa çıkan cürüflardan gravite ayırması ile altın kazanımı", Politeknik Dergisi, 24(4):1453-1460, (2021).

Şekil 4: Ramattan Altın Geri Kazanım Proses Akım Şeması

8. SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK STRATEJİSİ VE EYLEM PLANI

8.1. VİZYON VE STRATEJİ

İklim değişikliği, yenilenemeyen kaynakların kaçınılmaz olarak tükenmesi ve sürekli artan dünya nüfusu göz önüne alındığında sürdürülebilirlik giderek daha zorunlu hale gelmektedir. Sürdürülebilir kalkınmanı gerçek anlamda sağlanabilmesi için tüm ülkelerin, sektörlerin ve bireylerin sürdürülebilir kalkınma amaçlarına toplu çaba ile uyumlu bir şekilde katkıda bulunmaları gerekmektedir. Diğer bir ifadeyle, yalnızca küresel bir işbirliği ile toplumumuz sürekli gelişebilmekte, dünyamız ve gelecek nesillerimiz korunabilmektedir.

Sürdürülebilirlik mücevher sektörü için olmazsa olmaz bir konu olup sektörün gelecekteki başarısını doğrudan etkileyecektir. Mücevher sektöründe sürdürülebilirlik, sektör faaliyetlerinin sosyal, çevresel ve ekonomik etkilerinin sorumluluğunu almakla ilgilidir.

Sürdürülebilirliği, sektörün büyüme hedeflerini destekleyen ve sektör faaliyetlerini sektörün değerleriyle uyumlu hale getiren temel bir unsur olarak görmekteyiz. Mücevher sektörümüzü dünyada daha üst sıralara taşımak ve sektörü geleceğe hazırlamak için sürdürülebilirliği sektörün ticari faaliyetlerinin merkezine yerleştirmek elzemdir.

Bu kapsamda ülkemiz mücevher sektörü için belirlenen sürdürülebilirlik vizyonu aşağıdaki şekildedir:

"Sürdürülebilirliği sektörün merkezine yerleştiren ve paydaşlarımızla sürekli iletişim halinde olan çevre dostu, dögüsel, kapsayıcı ve eşitlikçi bir iş modeli oluşturmak"

Sürdürülebilirlik vizyonumuz, aynı zamanda sektörün sürdürülebilirlik stratejisinin son derece önemli ve potansiyel itici güçleri olan üç önceliğe vurgu yapmaktadır. Bunlar düşük karbonlu faaliyet, dögüsel inovasyon ve kapsayıcı, çeşitli ve eşit bir iş ortamıdır. Sürdürülebilirlik stratejisi ayrıca, sektör faaliyetlerinin doğal çevre üzerindeki etkisini sınırlamak, kaynakları sorumlu bir şekilde kullanmak ve sektör çalışanlarını güvende tutmak gibi adımlar atmamızı gerektiren bir taahhüttür.

Sektör olarak, acil eylem ihtiyacının ve düşük karbonlu üretime geçişin sunduğu fırsatın farkında olup sürdürülebilirlik stratejimiz ise şu şekildedir:

"Yenilikçi ve çevre dostu ürünler, düşük emisyonlu üretim teknolojileri, dögüsel ekonomi ve yenilenebilir enerji temelinde mücevher sektörü üyelerini 2053 yılından önce karbon nötr olacak şekilde hazırlamak"

Sürdürülebilirlik stratejisi doğrultusunda dönüşüme yönelik en hızlı hareket eden sektör üyeleri küresel mücevher piyasasında önemli bir avantaja sahip olacaktır. Yenilikçi işletmeler daha temiz ve düşük karbon emisyonlu ürünler için piyasanın taleplerini karşılayarak ilave pazar payı kazanacak ve sürdürülebilir büyüme için gereken becerileri geliştireceklerdir.

Mücevher sektörünün sürdürülebilirlik stratejisine rehberlik edecek 12 önemli konu bulunmaktadır. Sektörün bu konular hakkında ilerleme kaydetmesi ile sürdürülebilirlik stratejisinin başarılı olması birbirleriyle tamamen örtüşmektedir. Söz konusu konular aşağıdaki şekildedir:

- İş etiği ve uyum
- Döngüsel iş yaklaşımı
- İklim değişikliği
- Çatışma mineralleri (çatışma bölgesi madenleri)
- Çalışan sağlığı, güvenliği ve işçi hakları
- Kapsayıcılık ve çeşitlilik
- Ambalajlama
- Ürün kalitesi ve güvenliği
- Sorumlu pazarlama
- Sorumlu kaynak kullanımı
- Sorumlu tüketimi teşvik
- Sürdürülebilir malzemeler

Makro bir bakış açısıyla mücevher tedarik zincirinde şeffaflık, sorumlu kaynak kullanımı uygulamaları ve sürdürülebilir malzemelerin kullanımı sayesinde sektörün çevresel ve sosyal etkisini minimum düzeyde olduğu söylenebilmektedir. Ancak, sektörün sürdürülebilirlik açısından dolaylı etkilerine bakıldığında işler biraz daha karmaşık hale gelmektedir. Tedarik zincirine yönelik endişeler, aşırı tüketim ve tedarik zincirinin önemli bir unsuru olan madencilik faaliyetleri mücevher sektörünün sürdürülebilirlik stratejisinin uygulanmasında aşılması gereken bazı sorunlar teşkil etmektedir. Söz konusu sorunlar kısaca aşağıdaki şekildedir:

- Aşırı tüketim
- Karmaşık Tedarik Zincirleri
- Ekonomik Büyüme Paradigması
- Çevresel Endişeler
- Sosyal Endişeler

8.2. EYLEM PLANI

Mücevher sektörünün sürdürülebilirlik eylem planının uygulanmasında kullanılacak eylemler; çevre, sosyal ve yönetim olmak üzere üçe ayrılmaktadır.

ÇEVRE

Eylem 1: Düşük karbon hedefiyle sektörün tüm faaliyetlerinde iklim etkisini anlamlı bir şekilde sınırlayarak hareket etmek.

- Mücevher sektöründeki işletmeler için kapsam 1 ve kapsam 2 emisyonlarını kapsayacak ve 2053 yılına kadar karbon nötr olacak şekilde iklim değişikliğine yönelik çözümün bir parçası olmak. (Uzun vadeli hedef)
- Azami düzeyde faaliyet etkinliği sağlanarak kullanılan enerji miktarı düşürmek ve mümkün olduğunca yenilenebilir enerji kaynaklarına yönelmek. (Kısa-Orta vadeli hedef)
- Üretim faaliyetleri dışındaki değer zincirindeki hammadde, paketleme, nakliye, mağazacılık ve diğer kaynaklardan kaynaklanan emisyonların azaltılmasını teşvik etmek. (Kısa-Orta vadeli hedef)

Eylem 2: Çevreye karşı sorumlu yönetim ve uygulamalarla müşterilerimiz, tedarikçilerimiz, üreticilerimiz, toplum, sivil toplum kuruluşları ve diğer tüm paydaşlarımızla birlikte çevresel anlamda daha sağlıklı ve temiz bir sektör haline gelmek.

- Su tüketimini ve atık suyu yeni teknolojiler kullanarak, üretim optimizasyonu sağlayarak ve atık su tesislerini geliştirerek azaltmak. (Kısa-Orta vadeli hedef)
- Başkaca aksiyonlarla birlikte üretim süreçlerini iyileştirip daha az atık çıkmasını sağlayarak ve atıkları mümkün olduğunca yeniden kullanarak daha az atık üretmek. (Kısa-Orta vadeli hedef)
- Üretim süreçlerini geliştirerek kullanılan hammadde miktarını azaltmak ve söz konusu hammaddelerin kaynağını sorgulamak. (Kısa-Orta vadeli hedef)
- Kimyasal ürünlerin risk değerlendirmesini ve yaşam döngüsü yönetimini gerçekleştirerek, ilgili taraflarla söz konusu riskleri ilgili taraflarla paylaşmak. (Kısa vadeli hedef)
- Biyoçeşitlilik yönetimi, nesli tükenen canlıların korunması, su döngüsü, biyolojik izleme, çalışan katılımı ve dış paydaşlarla işbirliği yaparak biyoçeşitliliğin korunmasını sağlamak. (Orta-Uzun vadeli hedef)

Eylem 3: Döngüsel ekonomi temelinde ürünlerin hem üretiminde hem de satışında sektörde hammadde kullanımımızın çevre, insanlar ve topluluklar üzerinde mümkün olan en düşük etkiye sahip olmasını sağlamak.

- Altın ve gümüşten üretilen ürünlerde mümkün oldukça geri dönüştürülmüş hammadde kullanmak. (Sürekli hedef)
- Çevresel etkisi daha az olması nedeniyle laboratuvarlarda üretilen taşlara ilişkin farkındalık çalışmaları yapmak. (Kısa-Orta vadeli hedef)
- Ürün bakımı, onarımı ve yenilenmesi faaliyetlerine ağırlık vererek sektörde döngüsellığı arttırmak ve yaygınlaştırmak. (Kısa-Orta vadeli hedef)

SOSYAL

Eylem 4: Sosyal ihtiyaçları karşılayarak, eğitim sağlayarak ve uygun insan kaynakları politikaları uygulayarak beşeri sermayeyi geliştirmek.

- İnsan kaynağının sektörün en önemli varlığı olduğu bilinciyle, sektördeki işletmelerin ve bireylerin birlikte gelişebileceği kurumsal bir ortam ve kültür oluşturmak. (Sürekli hedef)
- Sektör çalışanları arasında eşitliği sağlanmak, ücret eşitsizliğini ortadan kaldırılmak, sağlam sosyal ilişkiler oluşturmak ve iş-yaşam dengesi kurulmasına yardımcı olmak. (Sürekli hedef)
- Sektördeki işletmelerin talepleri ve sektörde meydana gelen değişimlerle uyumlu, sürekli gelişime katkı sağlayan eğitim faaliyetlerinde bulunmak. (Sürekli hedef)
- Sektör çalışanlarına eşit mesafede duran, şeffaf işe alım ve terfi süreçleri içeren, ilkelere ve değerlere dayalı insan kaynakları politikalarını desteklemek. (Sürekli hedef)

Eylem 5: Topluma olumlu katkıda bulunmak.

- Yüksek kaliteli işler yaratmak, yerel tedarikçileri desteklemek ve bölgesel ekonomileri geliştirmek için başta gençler olmak üzere topluma yatırım yapmak. (Orta vadeli hedef)
- Öğrencilerin bilim, teknoloji, mühendislik ve matematik (STEM) becerilerini geliştirmek için topluluk katılım programları sunmak. (Orta-Uzun vadeli hedef)
- Modern kölelik ve insan ticaretine karşı küresel iş ve tedarik zincirlerinde modern köleliğin her türünü ortadan kaldırmak için üzerine düşeni yapmak. (Sürekli hedef)

Yönetişim

Eylem 6: Mevcut kurumsal yönetim sistemlerini analiz ederek, adil ve dürüst bir şekilde iş yapılması sağlanarak, yasalara ve etik değerlere uygun hareket ederek ve toplumun beklentilerine cevap vererek yönetim etkinliğini geliştirmek.

- Sektör genelinde değer yaratmaya odaklanmayı sağlamak için net roller ve sorumluluklar belirlenecektir. (Kısa-Orta vadeli hedef)
- Paydaşlara zamanında ve kapsamlı bilgi sunulacak ve sektör üyelerinin yasalara, kurallara ve düzenlemelere uyması sağlanacaktır. (Sürekli hedef)
- Modern köleliğe karşı durulması, kara para aklamanın önlenmesi, terör finansmanının önlenmesi, rüşvet ve yolsuzluğun önlenmesi, dolandırıcılıkla mücadele ve çıkar çatışmalarına yönelik uygulama ve prosedürler güçlendirilecektir. (Kısa-Orta vadeli hedef)
- Sektör üyeleri yönetim alanında yıldan yıla iyileşme sağlaması için teşvik edilecektir. (Kısa vadeli hedef)

8.3. TEMEL PERFORMANS GÖSTERGELERİ

Mücevher sektörünün performans göstergeleri; sektörün ilişkili olduğu SKA'lar, sürdürülebilirlikle ilgili öncelikli alanlar, belirlenen sürdürülebilirlik stratejisi ve eylem planı göz önünde bulundurularak hazırlanmıştır.

Çevresel Göstergeler

Sera Gazı Emisyonları

Kapsam 1 (doğrudan) sera gazı emisyonu (tCO₂e)

Kapsam 2 (dolaylı) sera gazı emisyonları (tCO₂e)

Kapsam 3 emisyonları (tCO₂e)

Enerji Yönetimi

Üretimde kullanılan elektrik miktarı (kWh)

Üretimde kullanılan diğer enerji kaynaklarının miktarı

Üretimde kullanılan yenilenebilir enerji oranı (%)

Su Yönetimi

Kullanılan toplam su miktarı (m³)

Mevzuata ve standartlara aykırı su yönetimine yönelik ihlaller (sayı)

Çevresel Göstergeler

Atık Su Deşarjı

Deşarj edilen toplam atık su miktarı (m³)

Kanalizasyona yapılan deşarj (m³)

Diğer ortama yapılan deşarj (m³)

Atık Yönetimi

Geri Dönüştürülebilir Atık Miktarı (kg/ton)

Geri Dönüştürülemez Atık Miktarı (kg/ton)

Diğer

Önemli çevresel şikayetler/uygunluk ihlalleri (sayı)

ISO 14001 akreditasyonu veya eşdeğeri çevre yönetim sistemi (E/H)

Sosyal Göstergeler

Çalışan Sayısı

Toplam çalışan sayısı

Kadın Çalışan Sayısı

Erkek Çalışan Sayısı

Eğitim Bilgileri

İş sağlığı ve güvenliği konusunda toplam eğitim (saat)

İş Sağlığı ve güvenliği konusunda eğitim alan kişi (sayı)

Toplumsal ve Kalkınma Yatırımları

Ar-Ge, Ur-Ge ve İnovasyon Harcamaları (TL)

Sürdürülebilir Ürünlere Harcanan Bütçe (TL)

Diğer Göstergeler

Ürünlerde Kullanılan Kimyasalların Yönetimi

İlgili mevzuat düzenlemelerine uyumun sağlanması için oluşturulan süreçler

Ürünlerdeki kimyasalların zararlarını veya risklerini yönetmek ve değerlendirmek için oluşturulan süreçler

Tedarik Zincirindeki Çalışma Koşulları (Nitel Değerlendirme)

Tedarik Zincirinin Çevresel Etkileri (Nitel Değerlendirme)

Hammadde Tedariki

Öncelikli hammaddelerin tedarikiyle ilişkili çevresel ve sosyal riskler

Çevresel veya sosyal sürdürülebilirlik standartlarıyla doğrulanmış hammaddeler (%)

KAYNAKÇA

21. Türkiye Muhasebe Kongresi KGK ve Sürdürülebilirlik Sunumu

Arda Tunca, "İklim Krizi (2. Bölüm): Büyümenin Sınırları ve 1972 Roma Kulübü Raporu", 26 Temmuz 2022, <https://gorus21.com/iklim-krizi-2-bolum-buyumenin-sinirlari-ve-1972-roma-kulubu-raporu/>

Banu Sultanoğlu, Finansal Olmayan Bilgilerin Raporlama Standartları ve Çerçevesi, Ankara, Gazi Kitabevi, 2021.

Berrin Ceylan Ataman, Ekonomi ve Sosyal Teoride Yeni Bir Paradigma Olarak Büyüme-me, Sosyal Bilimler Dergisi, 2020.

Birleşmiş Milletler Çevre ve Gelişim Hakkında Rio Deklarasyonu, 1992.

BM Çevre Programı, <https://www.unenvironment.org/explore-topics/green-economy/about-green-economy>

CDP Türkiye, "Hakkımızda", 2021, <https://cdpturkey.sabanciuniv.edu/tr/content/hakkimizda>

Circular Economy for Sustainable Gem and Jewelry Industry <https://infocenter.git.or.th/en/article/article-20211029>

Daniel C. Etsy, A. S. W., 2009. Green to Gold: How Smart Companies use Environmental Strategy to Innovate, Create Value, and Build Competitive Advantage. Hoboken, NJ: John Wiley & Sons Inc.

Entegre Raporlama Türkiye, "Biz Kimiz", 2020, <http://www.entegreraporlamatr.org/tr/hakkimizda/biz-kimiz.aspx>

Environmental Impact Analysis, Production of Rough Diamonds, https://cdn.shopify.com/s/files/1/1164/4258/files/Rough_Diamond_version_28-11-14v2_1.pdf

Fulya Kivılcım, Küreselleşme Kavramı ve Küreselleşme Sürecinin Gelişmekte Olan Ülke Türkiye Açısından Değerlendirilmesi, Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi, 2013.

Global Jewellery Market Size, Trends and Forecast Report 2019-2023 <https://www.businesswire.com/news/home/20190114005388/en/Global-Jewellery-Market-Size-Trends-Forecast-Report>

Global Reporting Initiative, GI: Foundation, 2021

Güler Aras ve Gaye Sariođlu, Kurumsal Raporlamada Yeni Dönem: Entegre Raporlama, İstanbul, TÜSİAD, 2015.

https://climate.ec.europa.eu/eu-action/european-green-deal/delivering-european-green-deal_en

ISO: Geneva, S., 2006. Environmental Management-Life Cycle Assessment. Principles and Framework (ISO 14040).

KGK, "UFRS S1 Sürdürülebilirlikle İlgili Finansal Bilgilerin Açıklanmasına İlişkin Genel Hükümler", 2022, https://kgk.gov.tr/Portalv2Uploads/files/Duyurular/v2/Surdurulebilirlik/S1%2030_11_2022.pdf

KGK, "UFRS S2 İklimle İlgili Açıklamalar", 2022, https://kgk.gov.tr/Portalv2Uploads/files/Duyurular/v2/Surdurulebilirlik/S2%2030_11_2022.pdf

King Report On Corporate Governance For South Africa,2009.

Mining industry and sustainable development: time for change, <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/full/10.1002/fes3.109>

Nurettin Peşkirioğlu, 2030 Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri: Küresel Verimlilik Hareketine Doğru, Anahtar, 2016.

Overview of Mining and its Impacts, <https://www.patagoniaalliance.org/wp-content/uploads/2013/09/elaw-Overview-of-Mining-and-its-Impacts.pdf>

Paris Anlaşması, <https://www.mfa.gov.tr/parisanlasmasi.tr.mfa#:~:text=Anla%C5%9Fma%2C%205%20Ekim%202016%20itibariyle,y%C3%BCr%C3%BCrl%C3%BC%C4%9Fe%20giren%20ilk%20k%C3%BCresel%20anla%C5%9Fmad%C4%B1r.>

Recep Bozlađan, Sürdürülebilir Gelişme Düşüncesinin Tarihsel Arka Planı, Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi, 2005.

Rudnicka E. ve Diğerleri, The Diamond Supply Chain, Eighth LACCEI Latin American and Caribbean Conference for Engineering and Technology (LACCEI'2010) "Innovation and Development for the Americas", June 1-4, 2010, Arequipa, Perú.

Sabah E. ve Oruç Şapçı F., "Ramat geri kazanım prosesinde açığa çıkan cürüflardan gravite ayırması ile altın kazanımı", Politeknik Dergisi, 24(4), (2021).

Şule Sarıkoyuncu ve Orhan Elmacı, Sürdürülebilirlik Performansını Değerlendirme Ölçeği, Ankara, Gazi Kitabevi, 2021.

Türkiye'nin ihracatında ve ithalatında AB ilk sırada yer alıyor, 2023, <https://www.dunya.com/gundem/turkiyenin-ihracatinda-ve-ithalatinda-ab-ilk-sirada-yer-aliyor-haberi-687347#:~:text=200%20milyar%20dolara%20yakla%C5%9Fan%20ticaret%20hacmi&text=AB%2C%202022%20y%C4%B1l%C4%B1nda%20103%2C1,ihracat%C4%B1nda%20ilk%20s%C4%B1rada%20yer%20al%C4%B1yor>

Ürper Y. vd., Genel İşletme, Eskişehir, Anadolu Üniversitesi, 2018.

Víctor M Luque-Almagro ve Diğerleri, Biodegradation of cyanide wastes from mining and jewellery industries, doi: 10.1016/j.copbio.2015.12.004.

Yasemin Gedik, Sosyal, Ekonomik ve Çevresel Boyutlarla Sürdürülebilirlik ve Sürdürülebilir Kalkınma, International Journal of Economics, Politics, Humanities & Social Sciences, 2020.

Yeşil Mutabakat Eylem Planı, 2021, <https://ticaret.gov.tr/data/60f1200013b876eb28421b23/MUTABAKAT%20YE%C5%9E%C4%B0L.pdf>

Yenibosna Merkez Mahallesi Sanayi Caddesi No:3 Dış
Ticaret Kompleksi A Blok P.K.34197 Bahçelievler/
İSTANBUL

+90 212 454 00 00

<http://www.immib.org.tr>